

«Vi deler de jo for å få bedre dager»

En kvalitativ studie av barnehagelærerens tanker rundt hvorfor og hvordan man deler i grupper i barnehagen.

RAGNHILD LINDSETH HAUGEREID

VEILEDER

Lisbeth Ljosdal Skreland

Universitetet i Agder, 2021

Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for pedagogikk

Master

Forord

For et halvår dette har vært! Det har vært opp- og nedturer, og endelig kan jeg si meg ferdig med en masteroppgave. Det har vært to spennende år. En master i barnehagekunnskap har gitt meg nytt faglig påfyll og en ny måte å se fagfeltet mitt på. Nå gleder jeg meg til å komme ut i jobb for å praktisere det jeg har lært.

Først og fremst ønsker jeg å takke min veileder Lisbeth Ljosdal Skreland. Takk for at du har svart meg når jeg har trengt hjelp, og kommet med gode og konstruktive tilbakemeldinger. Og takk for at du har gitt meg troen på at dette faktisk kunne gå!

Takk til mine medstudenter, våre skrivestuer over nett har virkelig vært en god hjelp på mørke dager. Takk til Eline for godt samarbeid de siste to årene, og takk for at du orket å starte på oppgaven sammen med meg klokka 09.00 4. januar 2021. Takk til Vilde for at vi har kunnet støtte hverandre når vi har følt at det har stoppet opp og blitt vanskelig.

Tusen takk til mine flotte informanter som gav meg et godt datagrunnlag, og som tillot meg å komme inn i barnehagene selv med strenge restriksjoner.

Takk til undervisningsverkstedet ved UiA for lån av lydopptaker.

Takk til mamma, pappa og Sigrid.

Og sist, men ikke minst, takk til Magnus! Uten deg hadde denne prosessen vært svært så trist.

Sammendrag

Hensikt og problemstilling

Hensikten med denne oppgaven har vært å studere gruppeinndeling i barnehagen. Erfaring fra barnehagefeltet tilsier at å dele i grupper er noe som gjøres ofte, uten spesielle tanker rundt hvorfor og hvordan. Denne oppgavens problemstilling er derfor:

Hvorfor velger barnehagelærere å dele avdelingen inn i grupper? Med

forskningsspørsmålene: Hva er fordelene og ulempene ved å dele barna i mindre grupper? Og hvilke hensyn tar barnehagelærere når de ønsker å dele?

Teori

Oppgaven baserer seg på teori om klassestørrelse, institusjonskultur og den kulturelle konteksten.

Metode, utvalg og analyse

Jeg har valgt et kvalitativt forskningsdesign på denne oppgaven. Dette fordi jeg ønsker å gå i dybden og å få frem barnehagelæreres egne tanker og meninger rundt et fenomen. Utvalget mitt har bestått av pedagogiske ledere som jobber med barn i alderen 3-5 år. I tillegg har jeg intervjuet barn i denne aldersgruppen som brukes som et supplement. Alle intervjuene ble tatt lydopptak av og de ble transkribert. Deretter er de analysert ved hjelp av tematisk analyse hvor jeg har kategorisert temaene.

Resultat og konklusjon

Studien viser at barnehagelærere i stor grad velger å dele opp barnegruppa på grunn av et ønske om en rolig dag, mulighet til å støtte det enkelte barn og/eller å ha mulighet til å ha oversikt over barnegruppa. De hensynene som oftest blir tatt når det skal deles i grupper, er barns alder og barns medvirkning. Fordelene med å dele i grupper er de samme som er nevnt under de to foregående punktene, mens ulempene i stor grad handler om sikkerhet.

Abstract

Background and purpose of the project

The purpose of this study has been to look at group dividing in early childhood education settings. Experience from early childhood education settings indicates that dividing children into groups is something that is done often, without special thoughts about why and how.

My research question is:

Why do early childhood educators choose to divide the classes into smaller groups?

Also: What are the advantages and disadvantages of dividing the children into smaller groups? And what considerations do early childhood educators take when dividing the children?

Theory

This thesis is based on theory about class size, institutional culture and the cultural context.

Method, selection and analysis

I have chosen a qualitative research design for this thesis. This is because I want to go into depth and to bring out early childhood educators' own thoughts and opinions about a phenomenon. My selection has consisted of early childhood educators who work with children in the aged 3-5 years. In addition, I have interviewed children in this age group, and used this as a supplement. All interviews were audio recorded and transcribed. Then they were analyzed using thematic analysis where I have categorized the topics.

Result and conclusion

The study shows that early childhood educators largely choose to divide the group of children due to a desire for a calm day, the opportunity to support children and/or to have the opportunity to supervise the children as a group. The considerations that are most often taken into account when dividing into groups are children's age and children's ability to contribute. The advantages are the same as mentioned in the two previous points, while the disadvantages are largely about safety

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
INNHOLDSFORTEGNELSE	5
1. INNLEDNING	7
1.1 MIN BAKGRUNN OG BEGRUNNELSE FOR VALG AV TEMA	7
1.2 FORMÅL	7
1.2.1 Statlige føringer.....	8
1.3 AVGRENSNING.....	8
1.4 OPPGAVENS STRUKTUR	9
2. TIDLIGERE FORSKNING	10
2.1 BARNEGRUPPESTØRRELSE.....	10
2.1.1 Barnehagelærerens tanker.....	10
2.1.2 Barns medvirkning.....	12
2.2 PEDAGOGENS KOMPETANSE	12
2.2.1 Barns læring og utvikling.....	13
3 TEORI	14
3.1 KLASSESTØRRELSE	14
3.1.1 «The class size debate»	14
3.1.2 Gruppedeling på tvers av klasser	15
3.2 INSTITUSJONSKULTUR.....	16
3.2.1 Sentrale kjennetegn på totale institusjoner	16
3.2.2 Begrensning av frihet, selvråderett og selvregulering	17
3.2.3 Overvåking og kontroll.....	18
3.2.4 Sosialt samspill i totale institusjoner	18
3.3 DEN KULTURELLE KONTEKSTEN.....	19
3.3.1 Den sosiokulturelle konteksten	19
3.3.2 Aldersdeling.....	19
4. METODE	21
4.1 VITENSKAPELIG STÅSTED.....	21
4.2 VALG AV METODE OG DESIGN.....	22
4.2.1 Kvalitativt semistrukturert intervju	22
4.2.2 Utvalg av pedagogiske ledere.....	23
4.2.3 Gruppeintervju med barn.....	23
4.2.4 Utvalg av barn.....	24
4.3 GJENNOMFØRING	25
4.3.1 Intervjuguide.....	25
4.3.2 Lyddopptak.....	25
4.3.3 Transkribering	26
4.7 TEMATISK ANALYSE	26
4.8.1 Om analyseprosessen.....	27
4.9 RELIABILITET OG VALIDITET	27
4.10 STUDIENS NYTTEVERDI OG OVERFØRBARHET	28
4.11 FORSKNINGSETISKE DRØFTELSE.....	28
4.11.1 Forskerrollen	28
4.11.2 Anonymisering.....	28
4.11.3 Samtykke.....	29
5. PRESENTASJON AV FUNN	30
5.1 VOKSENTETTHET OG NÆRHET TIL BARN	30
5.1.1 Barns individuelle behov.....	31

5.1.2 <i>Gi ro – best for alle</i>	32
5.2 ORGANISERING AV PEDAGOGISKE OG HVERDAGSLIGE AKTIVITETER	32
5.2.1 <i>Sikkerhet og overvåking</i>	33
5.2.2 <i>Barnegruppas dynamikk</i>	34
5.2.3 <i>Måltidet</i>	35
5.3 LEKEN.....	35
5.4 KONFLIKTHÅNDTERING.....	36
5.5 FAKTORER SOM VEKTLLEGES I DELING	37
5.5.1 <i>Aldersinndeling</i>	38
5.5.2 <i>Barns medvirkning</i>	39
5.5.3 <i>Egendeling</i>	40
6. DRØFTING AV FUNN.....	42
6.1 BRA FOR BARNA.....	42
6.1.1 <i>Ny rolle i barnehagen</i>	42
6.1.2 <i>Barns beste – på voksnes premisser</i>	43
6.1.3 <i>Voksnes ønske om nærhet til barna</i>	44
6.1.4 <i>Den største utfordringen – nok voksne</i>	45
6.1.5 <i>Barns individuelle behov</i>	46
6.2 GRUPPENS BETYDNING FOR ORGANISERING I BARNEHAGEN	46
6.2.1 <i>Omgivelsenes atmosfære</i>	46
6.2.2 <i>Barnehagelærerens ønske</i>	47
6.2.3 <i>Aldersinndeling</i>	48
6.2.4 <i>Barnas eget ønske om å dele</i>	49
6.3 OVERVÅKING.....	49
6.3.1 <i>Læring</i>	50
6.3.2 <i>Konflikthåndtering</i>	50
6.3.3 <i>Sikkerhet for barn og voksne</i>	51
6.3.4 <i>Romlige begrensninger</i>	51
7. AVSLUTNING.....	53
7.1 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	53
7.2 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER	55
KILDER:.....	56
VEDLEGG	59
VEDLEGG 1: SAMTYKKESKJEMA PEDAGOGISK LEDER	59
VEDLEGG 2 SAMTYKKESKJEMA FORESATTE	62
VEDLEGG 3: INTERVJUGUIDE PEDAGOGISK LEDER	65
VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDE BARN	65
VEDLEGG 5: NSD GODKJENNING.....	66

1. Innledning

1.1 Min bakgrunn og begrunnelse for valg av tema

Dagens barnehage er en viktig samfunnsinstitusjon. I 2020 gikk 92,8% av alle barn mellom 1-5 år i barnehage (Statistisk sentralbyrå, 2021). Barnehagen har dermed stor påvirkningskraft på veldig mange barns liv. Selv er jeg utdannet barnehagelærer og har erfart at mange barnehagelærere velger å dele opp avdelingen i mindre grupper av ulike årsaker og til ulike tider. Det virker som at det er knyttet mye positivitet til akkurat det å dele barn i mindre grupper, men det ser også ut til at det noen ganger gjøres uten noen spesiell tanke om hvorfor eller hvilken betydning det kan ha. I denne oppgaven ønsker jeg å utforske hvorfor barnehagelærere gjør nettopp dette.

Problemstillingen for oppgaven er dermed «Hvorfor velger barnehagelærere å dele avdelingen inn i grupper?» med forskningsspørsmålene «Hva er fordelene og ulempene ved å dele i mindre grupper?» og «Hvilke hensyn tar barnehagelærere når de ønsker å dele?»

1.2 Formål

Formålet med denne oppgaven er å skape en bevisstgjøring rundt fenomenet «gruppeinndeling» i barnehagen. Jeg ønsker å få frem hvilke forståelser som ligger bak valget om å dele i barnegruppa i mindre grupper, og hva det innebærer for barnehagens daglige liv og virke.

Det å dele i grupper er ikke bare vanlig praksis, men også en yndet og elsket praksis, og noe flere av informantene har mine har fremhevet som en svært god praksis. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å få frem hvorfor de syntes dette, og eventuelt finne ut om det finnes noen negative sider ved smågrupper.

Er det å dele i grupper bare en måte for ansatte å føle at det gjør en mer effektiv jobb, eller er det faktisk en hensiktsmessig måte å dele opp hverdagen på? I så fall handler ikke gruppeinndeling lenger bare om hva som er best for barna, men det er også en arbeidsteknikk som ansatte bruker for å håndtere den til tider store barnegruppen.

Noe som kom som en overraskelse på meg, var det faktum at det finnes så lite forskning på barnegruppestørrelse i barnehagen, og at mye av praksisen vi ser i norske barnehager i dag bygger på en kultur som tilsier at små barnegrupper er best for barna (Pettersvold & Aagre,

2008, s. 62). På grunn av Covid-19 har flere begynt å forske på nettopp smågrupper i barnehagen, og deres resultater er på vei nå. Blant annet kom det ut en artikkel i april 2021 med tittelen «små barnegrupper er ikke udelt positivt – her er noen fallgruver» (Svendsen, 2021).

1.2.1 Statlige føringer

For norske barnehager er det kun antall pedagoger som regulerer hvor mange barn man kan ha i barnegruppen, i tillegg til dette sier barnehageloven at det skal være nok voksne til å drive en god pedagogisk virksomhet. Men hva som er god nok pedagogisk virksomhet sier ikke loven noe om (Pettersvold & Aagre, 2008, s. 64). I Stortingsmelding 41 «Kvalitet i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2008-2009, s. 8; Seland, 2009, s. 73) står det under kapittel 1.4 at en viktig faktor for å være en god barnehage er at man har «gruppestørrelser som gjør det mulig for de voksne å samhandle med barna på en god måte.» Det står derimot ikke noe om hva det betyr å samhandle på en god måte. I denne oppgaven ser jeg dette i sammenheng med hvorfor man velger å dele i grupper, og dermed mener jeg at spørsmålet om hvorfor barnehagelærere velger å dele opp barnegruppa blir enda mer interessant, når det er de selv som må finne ut av hva som er en god måte å samhandle på.

I enkelte tilfeller kan bygningene være spesielt bygget til et annet antall barn enn det som befinner seg i barnehagen, eller de kan være bygget som noe helt annet enn en barnehage. Dette kan gjøre det vanskelig å dele den store gruppen i mindre grupper. Og det fysiske rommet er en viktig faktor når det planlegges for aktiviteter (Pramling Samuelsson, Williams, Sheridan & Hellman, 2016, s. 456). I norske barnehager finnes det krav for hvor mange kvadratmeter hvert barn skal ha, noe som gjør at enkelte barnehage velger «å fylle med» barn etter hvor mange barn det er plass til, fremfor å ta andre hensyn (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 16).

1.3 Avgrensning

I oppgaven er det gjort ulike avgrensninger. Utvalget består av fire pedagogiske ledere, og tre ulike barnegrupper. Innsamlingsmetoden for empirien har vært semistrukturerte intervju og fokusgruppeintervju. Dette fordi jeg ønsket at informantene mine skulle få mulighet til å gå i dybden på temaet ut fra egne forutsetninger.

I denne oppgaven har jeg valgt å ta utgangspunkt i tre ulike teoretikere og deres teorier, i tillegg til tidligere forskning fra Norden. De tre teoretikerne er Erving Goffman og hans teori

om totale institusjoner, Barbara Rogoff som skriver om kulturell kontekst og Peter Blatchford som har forsket på klassestørrelse i Storbritannia.

1.4 Oppgavens struktur

For at oppgaven skal oppleves ryddig og oversiktlig har jeg delt den opp i syv kapitler. Disse er: innledning, tidligere forskning, teori, metode, presentasjon av funn, drøfting av funn, og til sist avslutning.

Kapittel 1 inneholder en innledning med blant annet formålet og bakgrunnen for oppgaven, samt avgrensninger.

I kapittel 2 presenterer jeg tidligere forskning på feltet. Jeg har valgt å presentere hovedsakelig nordisk forskning fordi vi nordiske barnehager har en god del likheter. Det var også vanskelig å finne internasjonal forskning på dette feltet.

I Kapittel 3 presenterer jeg tre ulike teorier som blir brukt som teoretisk forankring for denne studien. 3.1 presenterer teori rundt klassestørrelse, 3.2 beskriver institusjonskultur og i kapittel 3.3 presenterer jeg teori om betydning av den kulturelle konteksten. Disse tre teoretiske perspektivene blir så brukt i drøftingen i kapittel 6.

Kapittel 4 beskriver hvilke teorier jeg har valgt for å gjennomføre forskningen. Først beskrives hvilket vitenskapelig ståsted oppgaven har, før jeg går dypere inn i valg av metode og design. Deretter presenterer jeg hvordan jeg har valgt å analysere empirien som har kommet frem, før jeg avslutter med å presentere studiens nytteverdi og overførbarhet og forskningsetiske drøftinger.

I kapittel 5 presenterer jeg min analyse av empirien, empirien blir presentert ut fra de temaene som kom frem i analyseprosessen.

I kapittel 6 drøfter jeg så empirien jeg har presentert opp mot teorien og den tidligere forskningen som ble presentert i kapittel 2 og 3, med utgangspunkt i problemstillingen min.

Masteroppgaven avsluttes i kapittel 7 med en oppsummering og konklusjon av funn, og med avsluttende bemerkninger.

2. Tidligere forskning

I dette kapitlet vil jeg presentere tidligere forskning som har sett på blant annet gruppestørrelse og hvordan dette påvirker ulike deler av barnehagehverdagen.

Gjennom denne oppgaven ønsker jeg som sagt å se på hvilken betydning det kan ha når barnehagelærere velger å dele barnegruppa i grupper, hvilke hensyn blir tatt og hva er fordelene og ulempene ved å dele opp barnegruppa. For å forstå hva som kan ligge bak inndelingen kan det være interessant å se på avdelingsstrukturen, også når barnegruppen ikke er delt opp.

2.1 Barnegruppestørrelse

Pettersvold og Aagre (2008, s. 6:63) har utført en evaluering av Ski kommunes barnehagedekning. Gjennom brev, observasjon og intervju fant de frem til interessante funn rundt gruppestørrelse i barnehagen. Det ble fort klart i studien at det finnes generelt for lite forskning på store barneenheter, herunder store barnehager, noe som gjør at denne studien blir enda viktigere. Det som finnes, er en kultur innenfor nordisk barnehagepedagogikk som bygger på en «*viten om at små barnegrupper er best egnet for å gi barn oversikt og utgjør et godt grunnlag for å skape gode relasjoner*» (Pettersvold & Aagre, 2008, s. 62).

I en rapport basert på «Den norske mor- og barnundersøkelsen» kommer det frem momenter som har betydning for hvordan man har forstått gruppestørrelse (Engvik et al., 2014). Den har blant annet sett på strukturelle forhold når det gjelder betydningsfulle kvalitetsindikatorer i barnehagen. Inn under strukturelle forhold ligger blant annet gruppestørrelse, personalets utdanning og personalstabilitet. Rapportens egne undersøkelser viser til at det finnes en svak sammenheng mellom gruppestørrelse og hvordan barn fungerer i barnehagen. Rapporten presenterer også studier fra USA som viser til at det finnes sammenhengen mellom barn med utfordrende atferd og gruppestørrelse, mens den også har med studier fra Norge som viser at det ikke er noen sammenheng mellom utfordrende atferd og gruppestørrelse. Dette synes jeg er svært interessant med tanke på at jeg ønsker å finne ut av hvorfor barnehagelærere velger å dele i grupper.

2.1.1 Barnehagelærerens tanker

Også i Sverige har de lett etter den ideelle barnegruppestørrelsen i barnehage. Pramling Samuelsson et al. (2016) har skrevet en artikkel basert på en spørreundersøkelse blant svenske

barnehagelærere. Artikkelen er basert på en kvantitativ spørreundersøkelse, og de har fått inn 698 svar fra barnehagelærere, spredt over 46 forskjellige kommuner i Sverige. For denne oppgaven er det derfor interessant å se på studier som sier noe om hva som anses som den ideelle barnegruppestørrelsen. Ifølge forskningsgruppen varierer svarene fra barnehagelærere. De har ulike meninger om hva som er den ideelle størrelsen. Barnehagelærerens egen forståelse av hva som er den ideelle gruppestørrelse påvirkes av hvordan de selv oppfatter barnehagehverdagen. Dersom barnehagelæreren selv føler gruppen er for stor, vil det ha en indirekte påvirkning på kvaliteten på samspillet mellom barna og barnehagelæreren (Pramling Samuelsson et al., 2016, s. 445: 447: 449). I denne svenske studien kom de frem til at dette betydde at barnehagelærerne følte at de kunne følge opp det enkelte barnet tettere dersom gruppene var mindre, altså mindre enn de nåværende gruppene i den svenske barnehagen. I artikkelen beskrives det også at barnehagelæreren ikke hadde noen eksakte tall på hvor stor den ideelle gruppe var, men de fleste snakket om at den var i hvert fall var mindre enn dagens grupper. Med dette mente de spurte barnehagelærerne at en reduksjon på en til to barn kunne gjøre gruppene bedre. Pedagogene følte de fikk større mulighet til å observere og å møte barna når gruppen var mindre «enn nå», de opplevde også at de hadde større mulighet til å være profesjonelle i sitt arbeid med barna. Begrunnelsene som ble gitt for hvorfor barnehagelærerne ønsket mindre grupper var blant annet muligheten til å fokusere på det enkelte barnet, barns medvirkning og tid til dokumentasjon. Det ble spesielt trukket frem at dersom barnegruppen er stor, blir det mindre tid og færre muligheter til å snakke med det enkelte barnet (Pramling Samuelsson et al., 2016, s. 451-452: 455)

Ofte oppleves det at store grupper trenger en tydeligere struktur og tydeligere gruppeinndeling enn mindre grupper og barnehagelærerne uttrykte at de er nødt til å endre sine arbeidsmetoder når det blir for mange barn i gruppen. I enkelte tilfeller ble det nevnt at det kan handle mer om hvilke barn gruppen er satt sammen av, ikke hvor mange barn det er i barnegruppen. Uansett mente en av informantene i studien at det å dele barna inn i mindre grupper ut fra deres behov og interesser var en nødvendighet. Jo flere barn man har, jo mindre tid har man (Pramling Samuelsson, Williams & Sheridan, 2015, s. 4: 7). Et annet perspektiv som kommer frem i forskning er at det i store barnegrupper er mer samspill barna imellom, og mindre samspill mellom barn og voksne. (Asplund Carlsson, Pramling Samuelsson & Kärrby, 2001, s. 40)

I norske barnehager i dag ser vi at gruppestørrelsen i snitt ligger på 19 barn på avdelinger for barn mellom 3-5 år (Utdanningsdirektoratet, 2016). Selv har jeg erfart at det kan være mellom 12 til 24 barn på en slik avdeling. Antall barn på en avdeling vil i stor grad kunne påvirke

hvilke muligheter som finnes for å dele i mindre grupper. Større grupper oppleves å ha andre behov enn mindre grupper og dermed trenger store grupper en annen og gjerne tydeligere struktur. Dette vil igjen påvirke hvordan barnehagelæreren arbeider med gruppa (Pramling Samuelsson et al., 2015). Ofte viser resultatene av forskning på barnehagefeltet til akademiske resultater senere i livet, de har sjeldent fokus på hvordan sosiale forhold utvikler seg senere i livet (Blatchford, Baines, Kutnic & Martin, 2001). For barnehageansatte er det ikke nødvendigvis så viktig hvilke akademiske ferdigheter barna utvikler, de er mer opptatt av at barna skal lære sosiale koder og utvikle vennskap. Problemet er bare at dette er faktorer som er vanskelige å måle, og følgelig vanskelig å forske på. Dermed blir det fort et høyt fokus på akademiske resultater fra instanser utenfor barnehagen, noe som vil på bekostning av fokus på barnas mulighet for å utvikle seg sosialt (Blatchford et al., 2001). For som Rogoff (1990) skriver, kan man ikke bare se på barnet individuelt for å forstå det, man må også huske på at konteksten barnet lever i, i stor grad vil kunne påvirke barnets mulighet til utvikling.

2.1.2 Barns medvirkning

I tillegg til å skape nærhet til hvert individ sier annen forskning at grupper også spiller en rolle i forhold til blant annet barns rett til medvirkning. Pramling Samuelsson et al. (2015, s. 3-4) skriver i artikkelen «Stora barngrupper i förskolan relaterat till läroplanens intentioner» at barnehagelærere har en opplevelse av at barns mulighet til medvirkning og innflytelse på egen hverdag påvirkes av gruppestørrelse. I tillegg nevnes det at gruppestørrelsen også kan påvirke relasjoner mellom barna. Funnene viser at barnehagelærere kommuniserer mer og er mer støttende i grupper med færre barn, og barna oppleves mer samarbeidsvillige i aktiviteter og interaksjoner. Barnehagelærerne opplever også at det er enklere å utvikle meningsfulle relasjoner med barna i mindre grupper, og at mindre grupper virker mindre stressende for barna.

2.2 Pedagogens kompetanse

Dersom barnehagelærerne er kompetente, betyr det ifølge Pramling Samuelsson et al. (2016) at barnegruppen vil fungere på en god måte uavhengig av antall barn i gruppen. Ifølge artikkelen «Swedish preschoolteachers' ideas of the ideal preschool group» vil også de voksnes evne til samarbeid påvirke hvor godt gruppen fungerer, uavhengig av antall barn. Det vil si at det finnes forskning som hevder at den gode barnehage er uavhengig av hvor mange

barn som befinner seg i gruppen. Her handler det om barnehagelærerens egen evne til å skape gode vilkår for barnas utvikling og trivsel, i tråd med stadig endrede retningslinjer. Kanskje er det slik at det er lettere å peke på gruppestørrelse som et problem, istedenfor å innrømme at det er de økte kravene til barnehagelæreren som er problemet? (Pramling Samuelsson et al., 2016, s. 453: 456).

2.2.1 Barns læring og utvikling

Artikkelen “Does group size matter in preschool teacher’s work? The skills teachers emphasize for children in preschool groups of different size” (Williams, Sheridan, Harju-Luukkainen & Pramling Samuelsson, 2015) beskriver hvordan barnehagelærere ser på gruppestørrelse i forbindelse med barns læring og utvikling. Resultatet viser at barnehagelærere, uavhengig av gruppestørrelsen, la vekt på den sosiale utviklingen i eget arbeid med barn. Forskjellen på gruppestørrelse tilsa at barnehagelærere som jobbet med mindre grupper brukte mer tid på kommunikasjon, mens barnehagelærere som jobbet med større grupper svarte at de hadde større fokus på kreativitet (Williams et al., 2015, s. 103). Dette viser at gruppens størrelse ikke er ensbetydende med god praksis eller kvalitet. For forskerne hevder også at utfordringene barnehagelærerne sto overfor ble i svært liten grad påvirket av gruppens størrelse (Williams et al., 2015, s. 105).

3 Teori

Jeg vil nå presentere teori som jeg vil bruke som utgangspunkt når jeg skal drøfte funnene mine knyttet opp mot problemstillingen min. Jeg har funnet teori hos tre teoretikere, Peter Blatchford, Erving Goffmann og Barbara Rogoff. Disse teoriene går henholdsvis ut på klassestørrelse, institusjonsteori og kulturell kontekst.

3.1 Klassestørrelse

3.1.1 «The class size debate»

I skolen har størrelsen på klassen vært en pågående diskusjon i mange år, og det diskuteres fremdeles. Professor Peter Blatchford (2003, s. 1) skriver om dette i boken «The class size debate». Han hevder at på den ene siden har man de som mener at små grupper er best for undervisning og læring. På den andre siden finner man de som mener at forskningen ikke har gode nok beviser for å si at små grupper er best, og at det finnes andre mer kostnadseffektive løsninger for å få bedre undervisning og læring.

Blatchford (2003, s. 2) beskriver to forskjellige «infant schools», skoler med barn i alderen 4-7 år. Den ene hadde 15 barn, og den andre hadde 30, noe som kan sammenlignes med den norske barnehagen der snittet på gruppestørrelse for alderen 3-5 år er 19 barn (Utdanningsdirektoratet, 2016). Den største forskjellen som ble oppdaget mellom gruppen på 15 barn og gruppen på 30 barn, var hvor mye tid lærerne måtte bruke på å kontrollere barna. I gruppen med 15 barn ble det oppfattet av observatøren en god atmosfære med humor uten at det gikk ut over undervisningen. I gruppen på 30 barn ble det brukt mye tid på å kontrollere barna for å holde dem fokusert på undervisningen som foregikk, noe som gjorde at observatøren opplevde at læreren var mer alvorlig. Læreren hos den mindre gruppen hadde mulighet til følge hele gruppen tett opp. Hun følte selv at hun hadde en god kjennskap til barna, noe som påvirket hvordan hun valgte å undervise. Selv om dette kun er et eksempel skriver Blatchford (2003, s. 3) at man kan bruke dette eksemplet til å se potensialet som ligger i mindre klassestørrelser.

Ifølge Blatchford et al. (2001, s. 284) finnes det flere studier som viser at små barn drar nytte av å være i mindre klasser. Det som oppleves problematisk med disse studiene er at det er vanskelig å generalisere resultatene. Dette kan man også se i Meld. St. 24 Fremtidens barnehage (Kunnskapsdepartementet, 2013). Der understrekes det at det er vanskelig å se om

det er gruppestørrelsen eller andre faktorer som påvirker barns utvikling. Slike studier som Blatchford et al. (2001) beskriver fokuserer ofte på akademiske resultater, og ikke nødvendigvis på hva som faktisk skjer i klasserommet. Konteksten vil påvirke både læreren og elevene på ulike måter, noe som ikke kommer frem i forskningen.

3.1.2 Gruppedeling på tvers av klasser

Innenfor klassekontekst er det mulig å dele barna inn i enda mindre grupper. Læreren kan sette barn sammen i arbeidsgrupper, og etterpå gå igjennom arbeidet med hele klassen. På denne måten er barna med i mange forskjellige grupper i løpet av skoletiden (Blatchford et al., 2001, s. 286). Det finnes studier som viser at små grupper er spesielt effektive når det gjelder at elevene kan lære av hverandre, fleksibilitet i hva man skal lære og muligheten til å møte barnas individuelle behov. Gruppens størrelse kan påvirke samhandlingen som skjer mellom læreren og barna, og mellom barna seg imellom. Dette vil kunne påvirke det pedagogiske miljøet. I store klasser vil det være et større fokus på lærerstyrt undervisning og lite mulighet for individualisert opplæring. I mindre grupper blir det som nevnt større mulighet for barna å hjelpe hverandre og man har større mulighet til å individualisere undervisningsopplegget (Blatchford et al., 2001, s. 286-287).

En antagelse mange har i følge Blatchford et al. (2001) er at jo yngre barn er, jo mindre burde klassene være. Det stutien til Blatchford et al. (2001, s. 297-298) derimot viste var at dette sjeldent blir tatt hensyn til, det er alstå liten forskjeld i antall barn per klasse uavhengig av barnas alder. Studien fant også at jo større klassen er, jo større blir gruppene som de deles i, og motsatt. I klasser på under 25 barn ble de sjeldent delt i grupper på større en seks barn, dette uavhengig av barnas alder. Resultatene viste at disse forholdene hadde stor påvirkning på lærerens mulighet til å gi barna den oppmerksomheten barna trengte. I mindre grupper opplevde lærerne at det var lettere å støtte barna.

Resultatet i studien gjort av Blatchford et al. (2001, s. 299-300) tilsier at klassestørrelsen vil påvirke muligheten for å dele i mindre grupper innad i klassen. Det er spesielt størrelsen på gruppene og antallet grupper som vil påvirkes, og dette vil igjen ha noe å si for barnas læring og sosiale forhold innad i klassen. Derfor er det viktig å se på klassestørrelsen i sammenheng med gruppestørrelsene.

3.2 Institusjonskultur

3.2.1 Sentrale kjennetegn på totale institusjoner

I dag går de aller fleste barn i barnehage. De tilbringer altså den største delen av dagen sin i pedagogiske institusjoner, og hverdagen deres er i stor grad preget av samspill med andre barn og med profesjonelle pedagoger (Rasmussen, 2009, s. 16). Barnehagen som institusjon kan sees i sammenheng med det Goffman skriver om den totale institusjonen.

En institusjon er et sted der visse handlinger og prosesser får en fast og systematisk form. Og i dagens samfunn kaller man det meste som er organisert for en institusjon, også kjernefamilien (Rasmussen, 2009, s. 17). Goffman (1967, s. 9) definerer i boken «Anstalt og menneske» de totale institusjon som ett sted der en gruppe likestilte mennesker befinner seg, adskilt fra samfunnet utenfor i en lengre periode. De fleste som befinner seg i totale institusjoner, befinner seg der mot sin egen vilje, som fengsel eller psykiatriske institusjoner. I disse tilfellene er det noen rundt personen som mener at det er til det beste enten for personen selv eller for samfunnet rundt at personen blir skjermet fra samfunnet for en periode. For barna i barnehagen handler dette om at foreldrene har bestemt at barna skal gå i barnehagen, slik at foreldrene for eksempel kan gå på jobb.

Felles for alle totale institusjoner er at når man er kommet inn i en total institusjon er det vanskelig å komme seg ut, og man vil oppleve strenge tiltak som vil påvirke hverdagen. Blant annet blir sosiale interaksjoner sterkt kontrollert gjennom innebygde hindringer i institusjonen, som låste dører eller gjerder. Allerede fra første dag i en total institusjon kan man kjenne på begrensninger av selvet (Goffman, Lemert & Branaman, 1997, s. 55). De trygge rammene man er vant med fra hjemmet blir tatt bort (Goffman, 1967, s. 19). Som når et barn blir levert i barnehagen. Barn i barnehagen vil ikke oppleve denne sterke kontrollen like sterkt som voksne i andre institusjoner, fordi de enda ikke har opplevd å ha kontroll over eget liv. Det de vil oppleve er begrensning på hva og hvor de kan være til enhver tid. Alle barna som går i barnehagen, får også en felles institusjonell forståelse som de tar med seg videre til skolen. På skolen kan derfor barn som ikke har gått i barnehage kunne føle seg utenfor.

Et annet kjennetegn på totale institusjoner er at det er et stort og tydelig skille mellom de som bor på institusjonene, som Goffman kaller klienter, og de som arbeider der. I barnehagen kan man si at barna er klienter selv om ikke de bor på institusjonen. Dette skille på klient og ansatt

er noe av det første man kjenner på når man kommer inn i en institusjon. I for eksempel et fengsl er det de ansatte som tar imot klientene når de kommer. I barnehagen bli barna som oftest levert i garderoben der de ansatte tar imot barnet. I fengsler kan denne ankomsten innebære alt fra å ta vitale mål, ta fingeravtrykk, fjerning av personlige eiendeler. Slike ting kan føles av klienten som objektivering av selvet. De ansatte tar noe fra klienten, som viser hvilken makt de ansatte har overfor klienten (Goffman et al., 1997, s. 56). Mens i barnehagen handler det kanskje først og fremst om å bli fratatt den tryggheten de har i sine egne hjem ved at foreldrene overlater dem til de barnehageansatte.

I institusjoner er det ofte tydelig at det som kommer frem som «institusjonens synspunkter» reflekterer personalets synspunkter og interesser (Goffman, 1967, s. 14:16). I barnehagen kan man for eksempel se dette i de dokumenter som blir utarbeidet der «barns beste» ofte står i fokus, men som er skrevet ut fra de voksnes forestilling om hva som faktisk er best. Her settes gruppens behov foran det individuelle barnets behov (Seland, 2011b, s. 28).

3.2.2 Begrensning av frihet, selvråderett og selvregulering

Deler av dagen i institusjonen blir klientene behandlet som en «masse», der alle blir styrt mot samme mål. Her blir alle behandlet likt og alle skal gjøre det samme samtidig (Seland, 2011b, s. 29). Innenfor de totale institusjonene utføres alle slike gjøremål innenfor samme område, ikke som i det moderne samfunn der vi sover, spiser og arbeider på ulike steder. Gjøremålene foregår ofte sammen med de andre som bor i institusjonen, og hva som skal skje når, blir også nøye kontrollert (Goffman, 1967, s. 13). Et måltid i barnehagen skjer som regel til samme tid hver dag. Barna har kanskje samme plass de skal sitte på, de må kanskje også vente til alle har satt seg og en «mat-regle» er sagt, før de får lov til å åpne nisteboksen. Og etter maten må de vente til alle er ferdig med å spise, før de får gå fra bordet.

Klienter i totale institusjoner kjenner ofte på å bli fratatt selvbestemmelsesretten til forskjellige ting. Blant annet blir de fratatt retten til å kommunisere med de personene de selv ønsker, når de selv ønsker det, for eksempel ved at de blir delt inn i grupper. For barn oppleves det sterkest ved at de ikke lenger kan få bestemme hvem de har lyst til å leke med og heller ikke hva de får leke med. De opplever at de mister retten til å bestemme over seg selv (Goffman, 1967, s. 39).

3.2.3 Overvåking og kontroll

Dersom man ønsker å få et fullstendig overblikk over alle klientene i en institusjon skriver Goffman (1967, s. 14) at dersom man setter i gang alle klientene med en oppgave samtidig, får personalet mulighet til å observere klientenes atferd. I disse situasjonene får personalet mulighet til tydelig å se om noen velger å ikke følge de ordrene som er gitt. Her handler det om overvåking og kontroll, men også sikkerhet. I barnehagen ønsker man som voksen å ha oversikt over flest mulig barn samtidig for at ingen av barna for eksempel skal ha mulighet til å stikke av, mobbe eller skade seg selv eller andre. Dette er ikke lett når gruppen med klienter ofte er mye større enn gruppen ansatte (Goffman, 1967; Seland, 2011b, s. 29).

Seland (2011b, s. 30) forteller blant annet om «møtedag» i barnehagen. Møtedag praktiseres i noen barnehager, og innebærer at man prøver å få til avdelingsmøter, ledermøter og andre nødvendige møter på en og samme dag, for at uka ellers skal gå opp. I tilfellet Seland beskriver, valgte barnehagen å praktisere at alle barna måtte ut. Her er det ikke rom for å dekke individuelle behov hos barna. «Barna blir da behandlet som en gruppe som «sluses» gjennom forhåndsplanlagte aktiviteter og situasjoner.» (Seland, 2011b, s. 30).

Denne overvåkningen og kontrollen kan oppleves vanskelig for klientene. Corsaro (2003, s. 37) skriver at barn ønsker å oppnå kontroll over sine egne liv. Dette har de barnehageansatte mulighet til å gi dem, ved å fremheve individualitet som en viktig verdi. Som nevnt over er det ikke alltid mulig å gi dette i en travel barnehagehverdag (Seland, 2011a, s. 171).

3.2.4 Sosialt samspill i totale institusjoner

I totale institusjoner er det lite sosial kontakt mellom klientene og personalet. Klientene som oppholder seg i disse institusjonene over lengre perioder utvikler en kultur som bare de er en del av. Selv ikke de som arbeider i institusjonen er en del av denne kulturen. Det finnes selvfølgelig alltid noen form for kontakt mellom klientene og personalet, men denne kommunikasjonen inneholder ofte en grad av kontroll fra personalets side. Samtidig er det viktig å huske på at klienten også kommer fra en kultur. Mellom kulturen i institusjonen og kulturen som klienten har med seg hjemmefra, vil det kunne oppstå en spenning (Goffman, 1967, s. 9, 14-15, 19). Her skiller barnehagen seg fra andre totale institusjoner. Det er nemlig svært mye kontakt mellom klientene og de ansatte i barnehagen. Siden klientene enda er små, er har også de ansatte en stor påvirkningskraft på kulturen både i barnehagen og innad i barnegruppa (Seland, 2011a, s. 170). Men det er fremdeles et språk mellom kulturen som oppstår i barnehagen og den enkelte barn er vant med hjemmefra.

Som regel er det personalet som styrer hvem som får være sammen i de totale institusjonene. I barnehagen handler det ikke bare om hvem du kan leke sammen med - om vennskap og tilhørighet, men også om trygghet. Barn har ofte noen de leker bedre sammen med en andre fordi de kjenner hverandres sosiale koder godt (Corsaro, 2003; Seland, 2011a, s. 170). Noe som kan skape ekstra utrygghet for barna, er når personalet holder informasjon om planer skjult fra barna, slik at barna da ikke får være med på å ta beslutninger om eget liv selv. Det kan for eksempel være hvilke aktiviteter som barna skal være med på eller hvem som får være sammen med hvem. Noe som ofte kan få barna til å kjenne enda mer på at de ikke lenger har kontroll over eget liv, og som kan gjøre livet mer uforutsigbart og utrykt (Goffman, 1967, s. 15).

3.3 Den kulturelle konteksten

3.3.1 Den sosiokulturelle konteksten

I tidligere forskning på barns kognitive utvikling har ofte fokuset vært på individets rolle i seg selv, og barnet har blitt sett på isolert. Det er ikke lenge siden forskere begynte å se på hva den sosiale konteksten har å si for barns utvikling. Et eksempel på slik individtenking finner vi hos Piaget. Han fokuserte først og fremst på individet, og ikke på hvordan den verden barnet befant seg i ble påvirket utviklingen (Rogoff, 1990, s. 4-5). Barnehagebarn som individ befinner seg i forskjellige kulturelle kontekster, der hjemmet og barnehagen er de to mest fremtredende. Barnets rolle og forventninger fra omgivelsene vil være svært forskjellige i de to kontekstene. Dette er viktig for barnehagelærere å være klar over fordi de har en stor makt i deres mulighet til å bestemme hvilke omgivelser barna får lov til å befinne seg i, og hvilke andre barn som er tilgjengelige for dem. Hvilke valg barnehagelæreren tar kommer an på de kulturelle koder som befinner seg i barnehagen (Rogoff, Morelli & Chavajay, 2010, s. 431; Whiting, 1980). I vestlig kultur blir barn ofte delt inn etter alder, både i barnehage og ikke minst i skolesystemet. Og ofte i den vestlige verden blir en slik måte å tenke på sett som naturlig, og ikke som noe kulturelt.

3.3.2 Aldersdeling

I dagens vestlige samfunn ses alder på som en sterk markør, som blant annet skiller hvilke roller og ansvar mennesker har i sine miljøer. Dette skille er spesielt sterkt for barn, fordi de befinner seg i aldersdelte institusjoner - ofte fra de er spebarn og går i barnehage og fortsetter på skolen. Dette gjør at de fleste kontaktpunktene man har i denne perioden, er med andre på lik alder. I dagens barnehage deler man ofte opp barna etter alder, og skillet går ved tre års

alder. I den norske barnehagen er man færre barn og flere voksne dersom barna er under tre år, og motsatt dersom de er over. Ofte er disse to gruppene mye adskilt. Hvilke barn man har mulighet til å samhandle med, kan påvirke hvilke ferdigheter man lærer (Rogoff et al., 2010, s. 433).

Ifølge artikkelen til Rogoff et al. (2010, s. 433) ser man at barn som i stor grad bare er sammen med barn på lik alder ofte utvikler et konkurranseinstinkt, for å kunne stadfeste sin posisjon og status. Dersom man derimot har mulighet til å interagere med eldre barn, har barna større sjanse til å lære å spørre om hjelp og å lære hvordan de kan ta vare på hverandre gjennom observasjon. Eldre barn som får mulighet til å samhandle med yngre barn, viser ofte at de er flinkere til å se situasjoner fra flere perspektiver og de blir flinke til å vise omsorg. Ved å blande aldersgruppene skaper man altså nye muligheter for læring både for de eldre og yngre barna.

4. Metode

Denne studien av barnehagelæreres valg rundt gruppeinndeling tar utgangspunkt i fire intervjuer med pedagogiske ledere i ulike barnehager i Sør-Norge. I dette kapitlet vil jeg beskrive min metodiske tilnærming til problemstillingen. Jeg vil først kort beskrive studiens vitenskapelige ståsted, deretter vil jeg presentere valg av metode og utvalgsstrategiene som ble brukt. Så vil jeg presentere hvordan gjennomføringen av intervjuene og transkriberingsprosessen foregikk. Videre vil jeg redegjøre for hvilken analysestrategi som er brukt og om analyseprosessen. Avslutningsvis vil jeg presentere studiens reliabilitet og validitet, nytteverdi og overførbarhet og forskningsetiske drøftelser.

4.1 Vitenskapelig ståsted

Denne oppgaven er skrevet ut fra et fenomenologisk og hermeneutisk perspektiv. Hermeneutikk blir av noen sett på som retningslinjer for hvordan tolke vanskelige tekster, men man kan også utvide begrepet til å handle om tolking av alt fra samtaler til små tekster (Fuglseth & Skogen, 2006, s. 262). «Hermeneutikken fremhever betydningen av å fortolke folks handlinger gjennom å utforske et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende» (Thagaard, 2013, s. 40). En hermeneutisk tilnærming tilsier at forskeren starter med å tolke materialet med en gang ut fra eget ståsted. Forskerens tolkning er bare en av de mange mulige tolkningene man kan få ut av en intervjupersons uttalelser (Kvale, 1997, s. 81, 133). Etter et intervju blir dataene transkribert og analysert på nytt, denne prosessen kalles den hermeneutiske spiral (Postholm, 2010, s. 19). Målet med denne fortolkningen er å gi en klar mening til det som oppleves uklart i datamaterialet. Gjennom å tolke datamaterialet vil jeg prøve å finne hva som er fellestrekkene (Dalland, 2007, s. 53; Kvale, 1977, s. 86). Det er viktig for meg så langt det lar seg gjøre, å være åpen for fenomenene som blir presentert (Postholm, 2010, s. 43), samtidig som man ikke må glemme å tolke seg selv inn i tolkningsprosessen (Fuglseth & Skogen, 2006, s. 263). Det er viktig å holde fokus på oppgavens tema spesielt i analysen og fortolke ut fra dette. Når analysen er gjort om til tekst, vil det igjen kunne foregå en fortolkning, og det blir igjen viktig å holde fokuset rettet mot temaet slik at teksten gir mening (Gadamer, 2004, s. 254). Siden denne studien er utført med et fenomenologisk og hermeneutisk blikk, betyr det at de fortolkninger som er blitt foretatt, kunne endt opp annerledes dersom noen andre hadde gjort samme studien (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 237).

4.2 Valg av metode og design

I denne oppgaven har jeg vært ute etter å få en forståelse av hva som ligger bak barnehagelærerens valg når det kommer til hvordan og hvorfor det deles i grupper, hvilke hensyn som blir tatt og hva som er fordelene og ulempene med å dele i grupper. Med utgangspunkt i problemstillingen min: *Hvorfor velger barnehagelærere å dele barnegruppa i grupper?* valgte jeg å bruke intervju som min metode, noe som er en vanlig metode å bruke i fenomenologiske studier. Jeg ønsket å få tak i informantenes egne oppfatninger og karakteriseringer av fenomenet grupper, og nettopp dette kjennetegner det kvalitative intervjuet (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 31; Dalland, 2007, s. 130). Gjennom intervjuene har jeg forsøkt å få et innblikk i grupper som fenomen og hvilken betydning grupper har for barnehagehverdagen. Jeg har også forsøkt å finne ut hva som ligger bak pedagogenes valg (Postholm, 2010, s. 68; Thagaard, 2013, s. 11). For å ha mulighet til kvalitetssikre svarene til de pedagogiske lederne, valgte jeg også å utføre gruppeintervjuer med barn. Svarene fra barneintervjuene ble brukt til å triangulere svarene fra de pedagogiske lederne der det passet. Triangulering innebærer at man bruker et datamateriale for å bekrefte eller understøtte resultatene av et annet. Denne prosessen er også med på å bidra til å utfylle dataene og å sikre påliteligheten til studien (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 525; Postholm, 2010, s. 132).

4.2.1 Kvalitativt semistrukturert intervju

Selv om intervju er et kjent fenomen, krever det kvalitative forskningsintervjuet inngående kunnskap rundt utførelsen og utformingen av intervju (Thagaard, 2013, s. 97). Jeg valgte å gjennomføre semistrukturerte intervjuer, noe som innebærer en åpen form. Det var viktig for meg å la informantene få styre intervjuet, og jeg forsøkte selv å ikke styre intervjuet i en bestemt retning (Larsen, 2007, s. 83). Postholm (2010, s. 72) skriver at det semistrukturerte intervjuet kan være som en jevnbyrdig samtale, der man har noen spørsmål forberedt, men er også åpen for å ta intervjuet i den retningen informanten ønsker. Jeg hadde få spørsmål og lot informantene mine ta styringen over hvor intervjuene gikk.

Målet med et slikt intervju er som sagt å få tak på informantenes forståelse av sin livsverden. Det er i slike tilfeller viktig å huske på at som forsker begynner man å tolke allerede under intervjuet, og resultatene vil være forskerens tolkning av informantenes fortellinger om egne erfaringer. Dermed er det viktig for en forsker å være åpen om sine forforståelser, som vil påvirke resultatet (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 31). Jeg opplevde samtalene som gode, og under transkriberingen av intervjuene oppdaget jeg nye sider ved temaet som jeg ikke

hadde fått med meg i selve intervjusituasjonen (Thagaard, 2013, s. 112). Dette kommer jeg tilbake til i kapitlet om analysen.

4.2.2 Utvalg av pedagogiske ledere

Informantene ble valgt ut strategisk, altså på grunnlag av egenskaper eller kvalifikasjoner som var viktige for å kunne svare på problemstillingen (Thagaard, 2013, s. 60). Det var viktig for studien at informantene mine hadde erfaringer rundt temaet det skulle forskes på (Postholm, 2010, s. 43). Jeg ønsket å intervju pedagogiske ledere som jobbet med barn mellom 3-5 år, med erfaring med grupper som en del av barnehagehverdagen. Jeg har intervjuet fire pedagoger fra fire forskjellige barnehager, og i tre av barnehagene intervjuet jeg også barn.

Informantene ble rekruttert gjennom eget nettverk. De fire pedagogene hadde ganske forskjellig fartstid i barnehagesektoren. De hadde jobbet henholdsvis 26 år, 17 år, 5 år og 2 ½ år. To av pedagogene jobbet i barnehager i Agder, mens de to andre jobbet i Viken fylke. To av pedagogene jobbet på avdeling med barn i alderen 3-5 år, en av pedagogene jobbet med 3-4 åringer og den siste jobbet med 4-5 åringer. Jeg mener selv at utvalget var relativt representativt for gruppen som ble intervjuet, når det gjelder aldersspennet hos informantene mine. Dessverre fikk jeg ikke intervjuet alle kjønn, og barnehagene var relativt like i størrelsen (2-4 avdelinger). Dette er faktorer som kan ha påvirket resultatene, og gjort at enkelte problemstillinger ikke har kommet frem. (Dalland, 2007, s. 231).

4.2.3 Gruppeintervju med barn

Som nevnt over valgte jeg også å intervju barn. Jeg valgte å bruke fokusgrupper i intervjuene med barna, dette fordi jeg ønsket at barna skulle få mulighet til å gi respons på hverandres utsagn (Thagaard, 2013, s. 99). Til sammen utførte jeg seks gruppeintervjuer i grupper på to til fire barn. Dette for å få en bredere og mer inngående forståelse av temaet. Barneintervju kan ifølge Løkken og Søbstad (2006, s. 116) være interessant når man ønsker å komme forbi den antagelsen de voksne har om hva barna tenker, og heller få tak på barnets egne tanker. Når man utfører barneintervjuer er det spesielt viktig å observere informantens atferd under intervjuet. Dette er nødvendig for å få et så riktig helhetsuttrykk som mulig.

Pramling og Doverborg-Östberg (1993, s. 29-31) nevner forskjellige praktiske ting som burde være på plass når man intervjuer barn. For meg var det viktig at vi fikk gjennomføre intervjuet et rolig sted, der det ikke kom voksne eller andre barn inn og ut, da dette kunne forstyrre barna. Dette er noe Pramling og Doverborg-Östberg (1993) også påpeker. For å ha

mulighet til å opprettholde en god kontakt med barna valgte jeg å bruke lydopptaker i intervjuene, noe som betød at jeg slapp å sitte og skrive på papir. Dette kunne gjøre at barna oppfattet meg som fjern og uinteressert. Det er viktig å være åpen og interessert, og ha øyekontakt og følge barna i deres samtaler.

Barneintervjuene jeg gjennomførte var sentrert rundt mye annet enn det jeg hadde på agendaen. Barna syntes av og til det var interessant å snakke om grupper, men stort sett ville de snakke om mye annet. Jeg lot dem snakke ganske mye mellom hver gang jeg prøvde å stille spørsmålene jeg hadde forberedt, fordi jeg ønsket at barna skulle føle seg hørt og ikke avbrutt.

I min tolkning av intervjuene har jeg forsøkt å være åpen for alle typer av svar. Barn svarer ut fra sin forutsetning som kan innebære for eksempel rim, humor eller nonsensord. Da er det viktig å se på sammenhengen mellom svarene og barnas situasjon i tolkingen (Løkken & Søbstad, 2006, s. 117). Pramling og Doverborg-Östberg (1993, s. 15) skriver at «det barn sier er på en eller annen måte et uttrykk for deres tenkemåte, det vil si deres oppfatning av den verden vi lever i.» Min oppfatning av barna var at de syntes det var spennende å bli intervjuet, men tema engasjerte dem lite.

4.2.4 Utvalg av barn

Barna ble valgt ut av pedagogen som kjente barnegruppa. Kriteriene som ble gitt til denne utvelgelsen var at barna måtte være vant til å bli delt i grupper, og at de var villige til bli intervjuet i et gruppeintervju med en ukjent person. Det endte opp med at jeg snakket med totalt 17 barn. Barns alder og modenhet kan påvirke utfallet av undersøkelsen. Ifølge Løkken og Søbstad (2006, s. 116) er det større sjanse for at barn under fire år ikke ønsker å svare, derfor ønsket jeg å snakke med barn i aldersgruppen 4-5 år. Dette erfarte jeg selv i intervjuene. Jeg opplevde at det var lettest å intervjuer de eldste barna i barnehagen.

Jeg hadde verken kjennskap til barnehagene jeg intervjuet i eller barna. I den første barnehagen fikk jeg intervjuer tre grupper med tre barn i alderen 3-4 år. Den neste barnehagen intervjuet jeg hele «førskolegruppa», fire barn på 5-6 år. I den siste barnehagen intervjuet jeg fire barn på 4-5 år, to og to om gangen.

4.3 Gjennomføring

Intervjuene med de pedagogiske lederne foregikk forskjellige steder. To av intervjuene foregikk i barnehagene på et kontor. Et foregikk på en rolig café og et på Universitetet i Agder, Campus Kristiansand. Dette er faktorer som kan ha påvirket svarene jeg fikk, men min oppfattelse var at ikke det har påvirket svarene på en negativ måte. Intervjuene varierte også i lengde, det korteste var på 15 minutter og det lengste var på 30 minutter.

Barneintervjuene varte i snitt 5 ½ minutt, der det korteste var på litt under fire minutter og det lengste litt over 7. Barneintervjuene tilførte dessverre ikke så mye som jeg hadde håpet på, mye grunnet min uerfarenhet med denne typen intervju. I presentasjon av resultat har jeg derfor lagt hovedvekten min på intervjuene med pedagogene, og jeg triangulerer med barnas svar der det er relevant.

4.3.1 Intervjuguide

Både intervjuguiden til intervjuene med de pedagogiske lederne og intervjuguiden til intervjuene med barna ble laget ut fra min problemstilling. Spørsmålene var åpne, slik at informanten selv kunne styre hvor den ønsket å gå (Larsen, 2007, s. 83). For at et intervju skal ha gode forutsetninger for å lykkes, er det viktig at intervjueren har kunnskap rund konteksten til informanten (Thagaard, 2013, s. 100). For denne studien handlet dette om kunnskap rundt barnehagelæreres perspektiver.

Jeg startet intervjuene med pedagogene med et bakgrunnsspørsmål. Spørsmålet innebar om informantene kunne fortelle litt om sin bakgrunn innenfor barnehagefeltet. Dette for å starte med noe som er enkelt å svare på og kan skape en god tone i starten av intervjuet. Etter dette fortsatte jeg med å stille spørsmål rundt temaet gruppeinndeling (**Se vedlegg 3**) (Larsen, 2007, s. 85).

4.3.2 Lydopptak

Både i intervjuet med pedagoger og barn valgte jeg som nevnt å bruke digital lydopptaker. Denne fikk jeg låne hos Undervisningsverkstedet på Universitetet i Agder. Lydopptakeren tok opp svært god lyd. Å ha lydopptaker gjorde det mulig for meg å ha full konsentrasjon på det informantene mine sa. Jeg valgte å ikke ta notater, for heller å kunne være en aktiv lytter, men jeg hadde lagt til rette for å notere dersom jeg kom på noe jeg ønsket å skrive ned. Dette gjorde også at jeg hadde mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål på en mer informativ måte, slik jeg opplevde det.

Allerede sammen med forespørselen om muligheten for intervju sendte jeg med informasjonsskriv og samtykkeskjema. (se vedlegg 1 og 2) Dette informasjonsskrivet beskrev blant annet temaet intervjuet skulle handle om og at jeg ønsket å bruke lydopptaker. Alle informantene mine gav tillatelse til å bli tatt lydopptak av.

4.3.3 Transkribering

Transkribering handler om en «oversettelse» av lydopptak til skrift. Grunnen til at man kan kalle det en oversettelse, er at det også her foregår en tolkning av datamaterialet (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 43). Jeg startet transkriberingen av lydopptakene med en gang jeg var ferdig med første intervju. Gjennom denne prosessen opplevde jeg å få møte datamaterialet på en ny og annerledes måte enn i selve intervjusituasjonen (Dalland, 2007, s. 173). Jeg valgte å gjøre transkriberingen om til bokmål på alle intervjuobjektene mine da jeg ikke ønsket å skille mellom dem. Jeg transkriberte lydopptakene selv, brukte QuickTime for lydavspilling og skrev direkte inn i Word. Barneintervjuene valgte jeg også å gjøre om til bokmål og jeg rettet på grammatikken. Dette gjorde jeg fordi jeg ikke ønsket å fremstille barna på en barnslig måte, da deres ytringer i utgangspunktet var like viktig for meg som pedagogenes tanker var. Til sammen ble det transkribert 37 sider.

4.7 Tematisk analyse

Jeg har valgt å ta utgangspunkt i tematisk analyse når jeg har analysert mitt datamaterialet. Gjennom å finne kategorier får forskeren mulighet til å beskrive, sammenligne og forklare datamaterialet på en systematisk måte, og det kan hjelpe forskeren med å se datamaterialet i et nytt lys (Ryan & Bernard, 2003, s. 86). Hvilke tema som kommer til å bli sentrale, er vanskelig å forutse. Man kan ha tanker om hvilke vei temaene vil gå, men temaene finner man først og fremst i de empiriske dataene som blir samlet inn (Ryan & Bernard, 2003, s. 88). Den vanligste og enkleste måten å finne tema på er å se etter gjentakelser i datamaterialet. Disse gjentakelsene kan man da anta er viktige for analysen. «The more the same concept occurs in a text, the more likely it is a theme» (Ryan & Bernard, 2003, s. 89) Analysen min av mitt datamateriale er basert på nettopp gjentakelser, og likheter og ulikheter. Tematisk analyse har ingen fastsatte kategorier som skal finnes. Derfor vil jeg under beskrive hvordan jeg kom frem til mine temaer (Ryan & Bernard, 2003, s. 103).

4.8.1 Om analyseprosessen

I transkriberingsprosessen gjorde jeg som nevnt over lydfilene fra intervjuene om til tekst. Allerede her startet analyseprosessen. Jeg begynte å se hvilke temaer, begreper og ord som gjentok seg i hos den enkelte informant, og på tvers av intervjuene. Når alle intervjuene var transkribert, leste jeg igjennom, før jeg startet å sortere teksten. Dette gjorde jeg ved å ta for meg ett og ett intervju og sortere sitatene etter temaene jeg visste gjentok seg. Gjennom denne prosessen fant jeg enda flere temaer som jeg ikke hadde sett tidligere. Jeg gikk igjennom alle intervjuene to ganger for å være sikker på at jeg hadde fått med meg alle temaene som var interessante for oppgaven. Etter systematiseringen så jeg tydelig hvilke av temaene jeg hadde funnet som passet inn under problemstillingen min.

Etter at jeg hadde systematisert intervjuene gikk jeg tilbake og leste igjennom igjen for å finne essensen innenfor temaene mine, noe som er i tråd med det jeg har beskrevet som den hermeneutiske sirkel under punktet om vitenskapsteori. Underveis har jeg lest teori, og enkelte tema er også utledet med utgangspunkt i teoretiske koplinger.

4.9 Reliabilitet og validitet

Thagaard (2013, s. 22-23) skriver at begrepene reliabilitet og validitet kommer opprinnelig fra kvantitativ forskning, og forskere er uenige om disse begrepene egner seg for kvalitativ forskning. Hun knytter begrepet reliabilitet til forskningens pålitelighet, og validitet blir knyttet til forskningens gyldighet. Reliabilitet, eller troverdighet, handler blant annet om åpenhet rundt prosessene for hvordan datainnsamlingen og tolkningen ble utført. (Thagaard, 2013, s. 201). Gjennom metodekapittelet mitt har jeg forsøkt å beskrive prosessen nøye slik at oppgaven fremstår transparent og slik at resultatene blir troverdige. Hvordan datainnsamlingen foregikk og mine egne relasjoner til informantene vil kunne påvirke undersøkelsens resultater, derfor ble det viktig å presisere disse forholdene når gjennomføringen av intervjuene ble beskrevet over (Thagaard, 2013, s. 203).

«Validiteten omhandler gyldighet av de tolkninger forskeren kommer frem til» (Thagaard, 2013, s. 204). Gjennom å være kritisk til egne refleksjoner og ved å være transparent rundt forskningsprosessen, tror jeg at resultatene vil være korrekte ut fra intervjudataene som jeg har samlet inn. Ifølge Thagaard (2013, s. 205) bruker man også begrepet overførbarhet når man snakker om validitet, det vil si om studiens resultater kan overføres til andre sammenhenger (Thagaard, 2013, s. 205). Etter min erfaring er gruppeinndeling noe som

stadig blir diskutert i barnehagen, med hensyn til bemanning og barnegrupper og temaet er nevnt i kapittel 6 i Meld. St. 2014 Fremtidens barnehage (Kunnskapsdepartementet, 2013).

4.10 Studiens nytteverdi og overførbarhet

Denne studien ønsker å gi innsyn i hva det innebærer å dele opp i grupper i barnehager, hvorfor det gjøres, hvilke hensyn som blir tatt og hva som er fordelene og ulempene med det. Min erfaring tilsier at dette er et tema som pedagoger ser forskjellig på, der noen ser muligheter og andre ser utfordringer. Det å dele inn i grupper er en gammel tradisjon og jeg har ønsket å kaste lys på noe som kanskje av og til blir tatt for gitt. Som jeg nevnte i kapitlet om tidligere forskning på feltet bygges ofte barnehagegruppen på en kultur som antar at små barnegrupper er best (Pettersvold & Aagre, 2008, s. 62). Resultatene fra denne studien kan bidra til at barnehagefeltet får en ny bevissthet rundt barnehagens praksis for gruppestørrelse og gruppeinndeling, noe som igjen kan føre til at barnehagen blir bedre, både for barn og ansatte.

4.11 Forskningsetiske drøftelser

I all kvalitativ forskning vil det oppstå etiske dilemma. Som forsker er det viktig å være klar over at valgene man tar, kan ha konsekvenser for informantene og for resultatet du får. Det er viktig å huske på at etiske dilemma kan oppstå i alle deler av prosessen, i alt fra intervjuene til fremstillingen av resultatene (Thagaard, 2013, s. 23-24).

4.11.1 Forskerrollen

I denne oppgaven har jeg valgt å intervju pedagogiske ledere i forskjellige barnehager. Selv har jeg jobbet som pedagogisk leder i tre år, dette gjorde at jeg følte meg som en jevnbyrdig samtalepartner i intervjuene da informantene hadde mulighet til å se meg som en fra feltet som hadde kjennskap til problematikken det ble snakket om. Dette påvirket også hvordan jeg valgte å utforme spørsmålene mine. Selv om alle barnehager er forskjellige, mener jeg at min erfaring innenfor feltet la et godt grunnlag for intervjuguiden.

4.11.2 Anonymisering

Studien er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (heretter: NSD), som har godkjent blant annet hvordan personopplysningene blir behandlet (se vedlegg 5). I denne studien blir alle informanter anonymisert, dette gjelder også alle direkte og indirekte personopplysninger (Thagaard, 2013, s. 25). Forskere som arbeider med barn ønsker alltid å anonymisere barna så

godt som mulig. Jeg valgte å notere meg barnas alder, men tok det ikke med i oppgaven da det ikke tilførte oppgaven noe. Hvilke relasjoner jeg har til pedagogene jeg intervjuet, er også anonymisert både for å anonymisere de voksne og for at ikke det skal være mulig å gjenkjenne barna. (Kampmann, 2003, s. 173)

4.11.3 Samtykke

Informert samtykke er et viktig prinsipp for oppgaven (NESH, 2016, s. 8; Thagaard, 2013, s. 25). Samtykkeskjemaene som er blitt levert ut, bygger på eksempel fra NSD (se vedlegg 1 og 2). I skjemaene er det vektlagt at det er frivillig å trekke seg fra prosjektet når som helst, også i etterkant av intervjuene. Samtykkeskjemaene for barna ble levert til deres foresatte. For meg var det spesielt viktig å få frem for barna at dersom de ikke ønsket å bli med, var det ingen tvang og dersom de ble med var det helt lov å ikke si noe. Selv om foreldrene hadde gitt samtykke på vegne av barna, ønsket jeg også så langt det lot seg gjøre å få barnas samtykke (Kampmann, 2003, s. 169).

5. Presentasjon av funn

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene fra intervjuene. Jeg har lagt hovedvekten på sitatene fra de pedagogiske lederne, og supplerer med barnas tanker der det har vært relevant. Informantenes sitater var samstemte på noen områder, og ulike på andre.

Ved hjelp av tematisk analyse etter modellen til Ryan og Bernard (2003) har jeg utledet flere temaer som var spesielt fremtredende og som bidro til å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene mine. Temaene var voksentetthet og nærhet til barna, organisering av pedagogiske og hverdagslige aktiviteter, gruppeinndeling som påvirker lek, konflikthåndtering og faktorer som vektlegges i deling.

Alle informantene mine var enige om at situasjonen med Covid-19 har gjort at man har måttet tenke nytt når det gjelder gruppeinndeling i barnehagen.

«Så korona har jo påvirket det, for man ser jo mye mere mulighetene i forhold til det man gjorde før. Jeg vet egentlig ikke hvorfor. Man ser liksom mer effekten av å dele de litt da. Både liksom i frileken og i de her voksenstyrte aktivitetene.»

Dette bærer noen av resultatene mine preg av, da flere av informantene mine hadde fått noen ahaopplevelser i løpet av det siste året med Covid-19-restriksjoner. Dette gjorde at jeg fikk flere interessante svar på hvordan ting har vært og blitt, både positivt og negativt.

5.1 Voksentetthet og nærhet til barna

Å dele i grupper gjorde at informantene mine følte at de kom tettere på barna, og det å ha mulighet til å være så tett på gjorde at informantene hadde mulighet til å se og følge opp barna på en annen måte enn i store grupper, og ofte på en bedre måte enn når alle barna var samlet. Det gjorde at de hadde mulighet til å være 100% tilstede med barna - «her og nå». Noe som gjorde at de enklere kunne få en innsikt i hvilke behov de enkelt barn har.

«Men nå er det jo, hver avdeling er jo en kohort, så da er vi avdelingsvis. Og det har absolutt sine fordeler. For da får vi brukket det ned liksom, litt sånn for mye folk for noen barn, liker ikke det og vi er tette vi voksne»

Informantene mine opplevde at når de fikk mulighet til å få oversikt over de enkelte barnas behov, hadde de også større mulighet til å opprettholde det de opplevde som en god atmosfære på avdelingen.

5.1.1 Barns individuelle behov

Voksne som er tett på barna, har større sjanse for å hjelpe barn opp og frem der det trengs, mente informantene mine. Selv om barna på en avdeling har tilnærmet lik alder, er det ikke alltid de har samme behov.

«også er det alltid noen som trenger å rett og slett øve litt på å leke. Det er mange som er helt avhengig av en voksen for å leke, og de trenger å få øve litt på å leke med andre barn. Så da er jo smågrupper gull da. Og da skulle jeg helst ha hatt veldig små grupper, men det er ikke alltid enkelt å få til.»

Informantene beskrev også at gjennom å være tettere på barna fikk man også en bedre relasjon til barna, mye fordi det da var færre barn som måtte kjempe om oppmerksomheten til den samme voksne. Informantene følte at når de hadde mulighet til å få denne relasjonen, bidro dette til å se barnas behov i enda større grad.

«Du får en annen type relasjon, når ikke du får mye annet å forholde deg rundt til, både barna og vi ansatte gjør jo det.»

Informantene mine mente at det ble enklere å hjelpe barna å utvikle seg som individer, men også støtte dem til å bli medlemmer av en gruppe når man er på tettere på barna. Man får fulgt opp hva som skjer med barna på en bedre måte, og kan hjelpe dem til å få god selvfølelse og selvinnsikt.

Det å ha mulighet for å være tett på barna opplevde informantene som viktig i form av muligheten for å støtte barna, slik at for eksempel mobbing blir oppdaget tidlig. I store grupper er det ikke alltid like lett å oppdage barn som er slemme med hverandre, og det er i hvert fall vanskelig å bedømme om barna oppfører seg slik med vilje, eller om de bare ikke har lært hvordan de skal håndtere situasjonen enda.

«Når man ser at noen faller litt på utsiden så er det litt lettere å jobbe med de i en gruppe og få det fellesskapet.»

Men det ble ikke sett som utelukkende positivt å være delt i grupper, spesielt med Covid-19-restriksjoner. Det å dele i de samme gruppene gjorde at informantene opplevde seg fastlåst og man risikerte å miste relasjonen til de barna man ikke var sammen med.

«Så det blir noen sånne avveininger hvor du blir veldig låst, med den samme ansatte og du blir veldig låst med de samme barna som du er på gruppe med, så da, vi som ansatte mista jo kontakten med liksom en tredjepart av barna, i stor grad, altså hvert fall halvparten hadde vi jo ingen kontakt med»

5.1.2 Gi ro – best for alle

Mine informanter opplevde at barna ofte finner en større ro i mindre grupper. Med mange barn på avdelingen så de en annen type lek enn når de klarte å dele i grupper. Leken som ble observert når alle barna var samlet opplevdes ofte som bråkete av de voksne. Derfor mente informantene at barna også selv likte seg best når de ble delt.

«Tror de liker det også veldig godt. Fordi at da får de lettere tilgang på lekene og ja en voksen som er på en måte litt mer tilgjengelig da. Ja. Så jeg tror alle barna syntes det er bare bra.»

Informantene mine var alle vant med å bruke grupper i større eller mindre grad, også før Covid-19. Det som ble påpekt som spesielt, var at gruppene som ble brukt grunnet Covid-19-restriksjoner, var mindre enn de gruppene de var vant med fra før. Dette førte til en opplevelse av at barna fikk et nytt grunnlag å vokse på.

«Jeg tror det har gjort godt for mange av barna. Jeg har sett stor forskjell på veldig mange barn som har kommet mye mer frem og som har på en måte fått roet seg mye mer ned og fått tid til å jobbe ordentlig med de tingene som kanskje er vanskelig, som for eksempel det å kunne komme seg inn i lek på en god måte eller skaffe, altså danne gode relasjoner med andre barn. Så det er en sånn positiv ting med koronaen da, at vi har måttet delt oss enda mer en vi har pleid tidligere.»

5.2 Organisering av pedagogiske og hverdagslige aktiviteter

Barnehagehverdagen består ofte av mye organisering, også organisering av grupper - både for hverdagslige aktiviteter som måltid, for pedagogiske aktiviteter og for tilrettelegging av frilek. Den største utfordringen ble beskrevet i dette sitatet:

«Så det er egentlig bare fordeler med å dele opp i smågrupper. Men du må være folk nok.»

Først og fremst opplevde informantene det utfordrende å ikke ha mulighet til å dekke opp med voksne hele dagen. Dette ble spesielt synlig etter at barnehagene var på rødt nivå på grunn av Covid-19. Da hadde barnehagene begrensede åpningstider som igjen gjorde at man var fullbemannet større deler av dagen. Først da kjente informantene på hvor sårbar hverdagen før Covid-19 kunne være.

«Eneste som er litt vanskelig er at vi blir litt sånn sårbare vi voksne. Fordi at da er vi litt alene med barnegruppa. For eksempel fra 7 til kvart over 8 er vi alene, og kvart på fire til halv 5 er vi alene.»

Samtidig understreket flere av mine informanter at dersom man hadde mulighet til å dele barnegruppa, ble det lettere å gjennomføre de aktivitetene man ønsket. Delingen gjorde ofte at de opplevde en annen ro i barnegruppa, som igjen gjorde at det ble lettere å gjennomføre enkelte aktiviteter.

«Nå har jo vi en sånn barnehage som jobber mye med estetiske fag også, og da kan du ikke praktisk sett være alle sammen inne på et verksted hvis du skal holde på med noe kunst og håndverksaktiviteter, så det er også noe av grunnen til at vi deler i grupper.»

Også gjennomføring av lesegrupper ble nevnt av flere av informantene som en aktivitet som egner seg best i mindre grupper.

«(...)liksom få de til å holde konsentrasjonen eller kan uttale seg om boka vi leser for eksempel eller være litt mer aktiv i lesestunden, enn hvis du sitter med en hel gruppe.»

Og igjen påvirker gruppestørrelsen også de voksnes opplevelse av hverdagen.

«Ja, og det å lese bøker er mye greiere å gjøre når du er i mindre grupper for da kan du faktisk lese uten å slite deg ut i stemma.»

5.2.1 Sikkerhet og overvåking

«Du er jo litt mer sårbar, du får jo færre voksne på en måte, så det blir, hvis man er alene med en gruppe så er kan det jo være litt styr hvis det skulle skje noe.»

Det å være alene med barna på denne måten opplevdes av informantene mine som utfordrende. For å ha mulighet til å beskytte barna, og ikke å legge til rette for uønsket

hendelser av alle slag er oversikt viktig. Men også for de voksnes følelse av trygghet, dersom det skulle skje noe opplevde de det godt å være to.

«Det er jo ikke alltid hensiktsmessig å være alene i forhold til beskyldninger om det ene og det andre, eller, og det og liksom kunne beskytte barna også, i forhold til å ikke sette noen i en posisjon hvor ting kan bli gjort da. Så det er jo en ulempe.»

I barnehagehverdagen er det mye som skal ordnes, og samtlige av informantene fortalte om situasjoner der man måtte være alene med barna over lenger eller kortere perioder. Selv med full bemanning strekker man ikke alltid til. Det kan være bleieskift eller mat som må lages, eller situasjoner som må håndteres med en gang. Og så må vi ikke glemme pedagogers og fagarbeideres ubundne tid. Alle disse eksemplene er situasjoner hvor minst en voksen må gå fra avdeling, og ofte skjer det flere slike situasjoner på en gang.

«Så det er kanskje det mest negative, det med at vi er på en måte ikke nok hender og armer uansett hvordan vi vender og vrir på det da»

Det vil dermed være en fordel dersom man har mulighet til å dele gruppen og fremdeles være i nærheten av andre voksne. Dersom dette ikke er mulig, kan det være en ide å utføre en risikoanalyse på delingen før man deler i grupper.

«(...)men samtidig så må man kanskje vurdere da sikkerheten når man er ute da, hvor skal man gå? Hvis man plutselig må ha en redningsaksjon i vann så er man ofte avhengig av å ha to personer, og da er det ingen igjen til å ta seg av de barna som ikke har havnet i vannet for eksempel.»

5.2.2 Barnegruppas dynamikk

Hvis man for et øyeblikk ser bort fra alt som kan gå galt, handler det også mye om hvilke barn informantene mine hadde på avdelingen sin når de ønsket å dele i mindre grupper. Fler av informantene mine beskrev nettopp dette. Noen barnegrupper tåler å være sammen hele gruppen og det vil være god atmosfære, mens andre grupper vil være mer utfordrende, selv med de samme rolige voksne. Dette nettopp på grunn av barnas personlighet og behov. Dermed er man ofte prisgitt barnegruppa man har om det skulle skje noe både når alle er sammen og når man er delt i grupper.

«det er klart at hvis du har hatt en gruppe lenge så er du jo alene voksen. Så hvis det skulle skje noe sånn som et barn kaster opp eller så må du på en måte la barnegruppa være litt alene mens du ordner opp i det for eksempel. Må hente litt skiftetøy eller.. Men ja, med den barnegruppa jeg har så går det fint da.»

5.2.3 Måltidet

«Så bruker vi også det med måltid. At vi deler opp. Hvis vi klarer så, på de dagene vi er tre så har vi tre bord. Sånn at vi sitter med sånn ca. seks barn hver. Og det blir jo et veldig bra måltid.»

Alle informantene mine delte barnegruppa ved måltidet og dette forklarte de nettopp med at de ønsket en god og rolig atmosfære rundt måltidet - matro. Som en av mine informanter fortalte er det to forskjellige verdener når 24 barn spiser sammen, og å spise bare 5,6 eller 7 barn sammen alene med en voksen. Det gir to svært ulike situasjoner.

«For da kan det være mer forstyrrelser og det skjer ting som er gøy på det andre bordet, ikke det at det kan ha en verdi i seg selv det også, det kan det jo, men det er lettere å se hvert enkelt barn i en liten gruppe enn det er å se alle barna eller la alle barna komme til ordet i en stor gruppe.»

5.3 Leken

Alt som er nevnt over, som voksentetthet og organisering, vil ha påvirkning på hvordan leken kan utfolde seg - både i positiv og i negativ retning.

«Og lekemiljøet blir mye enklere å tilrettelegge. Så det blir mye bedre vilkår for leken.»

Noe som ble dratt frem av samtlige av informantene som positivt, var at dersom man klarte å dele barna i det de kalte gode grupper, fikk leken en bedre grobunn. Slik jeg forstår gode grupper handlet det ofte om en gruppe der leken ikke ble bråkete. Å dele avdelingen i grupper gjør det enklere for de voksne å ha mulighet til å tilrettelegge for god lek og det gjør at de har mulighet til å observere dersom de oppdager lek som ikke er god. Informantene mine opplevde også at barna ikke var like slitne, de dagene det ble delt opp i grupper. Barna jeg intervjuet støttet opp under dette. De sa at de likte å bli delt opp i grupper fordi det ofte bråkete så mye når alle barna var samlet. Ett av barna sa også at selv små grupper kunne bråke så mye at barnet helst ville være i gruppe en og en av og til.

«Det blir slitsomt for alle sammen i lengden og de har det mye bedre og finere når vi er delt, det er mye bedre lek»

Denne roen som informantene mine beskrev, oppleves som noe som kunne skape gode arenaer for vennsbygging, og den rolige atmosfæren kunne være med på å gi trygghet til de barna som kanskje enda ikke er komfortable med å gå i barnehagen.

«Og da hvis du da får noen færre å forholde deg til så tør du kanskje å bidra mer til leken, du tør kanskje å bidra mer til å fortelle om ting, med å stå foran andre å snakke, ikke sant å bidra med ting i et gruppefellesskap, en du kanskje ville gjøre hvis du er veldig store grupper da.(...) Hvis de største sitter der med all sin erfaring og kunnskap og har lyst til å dele selvfølgelig og tar plass og tar rom, så er det jo vanskelig for en treåring som er helt ny å ta den samme plassen da, og få sjangs til å ta den plassen.»

5.4 Konfliktbehandling

Også de voksne kjenner på bedre dager dersom avdelingen klarer å dele opp ifølge informantene mine. Ofte opplevde informantene at dersom det ikke ble mulighet for å dele barna, ble det mye «brannslukking». Slik jeg tolker brannslukking, handler det om at man ikke har tid til å observere barnas lek på en slik måte at man har mulighet til å oppdage gnisninger, og det er ikke før barna er i fyr og flamme at man får mulighet til å roe situasjonen.

«Og du merker det og på barna hvis vi er en hel dag sammen, og ikke har mulighet til å dele, da blir ettermiddagen som oftest ikke så hyggelig. Da er det mye mere konflikter og det skjærer seg mye fortere mellom barna. Ja. Så vi deler i hovedsak fordi det er bedre for alle.»

Informantene mine uttrykket også at situasjonen med Covid-19 har påvirket hvordan de ser på hverdagen. Grunnet innskrenkede åpningstider og dermed høyere voksentetthet har oppfølging kunnet skje på et helt nytt grunnlag. Sitat «men det har jo vært enkelt.»

«Så jeg tror korona har vært bra for veldig, (...) man ser jo det nå når vi har gått tilbake til gult nivå, og at vi har åpent hele dagen som gjør at mange voksne forsvinner, så da kan vi jo ikke være like mye delt, og det blir mye mer støy og konflikter, og ikke hyggelige dager.»

5.5 Faktorer som vektlegges i deling

Når det skal deles i grupper har informantene mine to hensyn. Først må man tenke over hva som skal skje og hvilke barn som er til stede, så kan man tenke på forskjellige strategier for inndeling. Ønsket om en god dag er det fremste hensynet man tar når man deler i grupper. Informantene beskrev at de merket tydelig at barna hadde svært godt av å bli delt i grupper.

«vi deler de jo for å få bedre dager.»

Med dette som grunnlag beskrev informantene at hvordan de valgte å dele inn kom an på hva gruppetiden skulle innebære, og dette igjen påvirket om det ble tatt mest hensyn til barns medvirkning eller til barnas alder.

«Når vi har vært på verkstedet så har vi ofte kanskje delt litt mer etter (...) hvor de liksom er hen i forhold til hva de kan jobbe med, som hvis vi skal ha prosjekt så kan de på en måte være litt på samme stadium, når det gjelder kanskje finmotorikken eller hvor langt de er kommet i interessen for det de holder på med, så der kan det være liksom både dette med alder og modning, eller ja, så er det jo etter interesse av og til, så er det fordeler med å være blandet aldersmessig. Både fordi de er venner på tvers av alder og for det at eldre barn kan gjerne lære og hjelpe og støtte mindre barn og være et forbilde, samtidig som at vi finner det en verdifull ting at barna også må ta hensyn til de mindre barna. I forhold til det at man av og til kanskje må gå litt saktere eller gi de en hånd eller, det er mye læring i å være hjelpsom. Så det er jo en fordel sånn sett da. Så det kommer litt an på hva vi skal gjøre. Og hva aktiviteten innebærer, hva som kan være hensiktsmessig da.»

De voksnes opplevelse av hva det individuelle barnet trengte denne spesielle dagen var også noe som ble tatt hensyn til, men også hva de voksne selv ønsket. Som i sitatet her under der det påpekes at «hurra meg rundt», som jeg tolker som mye bråk, skapte mindre trivelige dager.

«Det er jo veldig individuelt hvordan dagene er. Så noen ganger er det barn som kan leke bra sammen andre dager så er det bare, hurra meg rundt og ikke så hyggelig.»

Også gruppestørrelsen de ønsket å dele inn i, kommer an på dagen. Noen dager opplevde informantene at det var lettere å være en stor gruppe med to voksne og en liten gruppe med en voksen, enn tre like store grupper. Slike valg ble påvirket av både dagen og barnegruppa. I en

situasjon kan man oppleve at noe er best, mens i en annen har dynamikken helt skiftet, og gruppeinndelingene må også det.

«Det er alltid barn i barnegruppa som lager mye lyd og mye støy. Og da er det veldig godt å få delt opp de hvert fall. Og alltid barn som trenger litt mere ro, som er litt mer forsiktig, ikke liker så mye støy og uro, det er bra for dem.»

Dette er en balanse som de voksne i barnehagen stadig må passe på, og hva som er best for barna kan endre seg i løpet av kort tid.

5.5.1 Aldersinndeling

De to strategiene som var mest fremtredende for hvordan gruppene ble delt, var hos mine informanter barns medvirkning og barnas alder. Aldersinndeling handlet først og fremst om å dele inn etter hvilket år barna var født. Dette var noe barna også var opptatt av. For den ene gruppen barn jeg intervjuet lå det spesielle aktiviteter i navnet på gruppene, de eldste, ridderne, skulle blant annet få bestemme innholdet i en hel barnehagedag senere i året.

«vi gjorde det før. Når noen andre var her, noen andre riddere. Da var ikke vi riddere. Da var vi barkbille. (...) den minste gruppen er tanglopper, og den mellomste gruppen er barkbiller, og den største gruppen er riddere.»

I hvilke situasjoner aldersinndelte grupper ble brukt, varierte hos informantene mine. Noen brukte dem for eksempel alltid ved måltid. Dette var barna også spesielt klar over. De kunne fortelle meg at førskolebarna satt på kjøkkenet, og fireåringene satt på et annet rom, mens treåringene satt på lekerommet.

«Ved måltid så har vi alltid de som er tre/fireåringer de spiser for seg, de er bare seks barn. Og så har vi da 11 som blir femåringer, de spiser da på et eller to bord, ettersom hvor mange voksne vi er.»

En informant fortalte at det ville variere fra år til år hvordan de delte barna ved måltidet, men i år baserte disse gruppene seg på aldersinndeling. Her fantes det også noe fleksibilitet da de så det nødvendig i noen tilfeller å skille enkelte barn for å få den matroen som informanten ønsket i måltidsituasjonene. Også rundt samling ble det hos noen delt opp i aldersbaserte grupper. Her ble begrunnelsen at barna har forskjellige behov og mulighet for konsentrasjon i slike situasjoner.

«Nå har vi hatt mye at treåringene har hatt samling for det er de som trenger mer de den voksenkontakten og at det ikke er så mye forstyrrelser rundt de. Og så har vi tatt fire- og femåringene sammen fordi at de har andre behov.»

Denne informanten fortalte også at de delte opp etter alder når de skulle på tur. Men da delte de slik at fire- og femåringene gikk på tur sammen en dag, og så gikk treåringene på storavdeling på tur med toåringene på litenavdeling en annen dag. På denne måten fikk barna mulighet til å både være sammen med de på samme alder, og på tvers.

5.5.2 Barns medvirkning

Som nevnt var barns medvirkning den andre store begrunnelsen når det kom til hvordan dele i grupper. Med barns medvirkning mente informantene mine at de velger å dele opp etter hvem de opplever at leker sammen til enhver tid. Disse gruppene er ikke nødvendigvis faste fordi barns interesser og vennskap ofte kunne endre seg. Når barnegruppen ofte er i små grupper, og de voksne opplever at de har fått sett barna tett, blir det lettere å velge hvordan man skal dele opp videre. Man får sett hvem og hva barna leker med.

«Det blir egentlig litt sånn de som leker sammen. Vi tar det liksom litt sånn på hvem som passer sammen den dagen og hvem som på en måte kanskje har litt godt av å dele seg litt. Ja, så vi ser litt på sånne ting. Så vi har ikke noen sånt kjempefast mønster på det.»

«Det mest positive syntes jo jeg er det at du kan på en måte følge barna litt mer da, og de sine interesser, altså og at du kan på en måte gjøre det og du får mer tid, det føles som om du får mer tid med de barna du er på gruppe med.»

Når en har delt opp i grupper, og funnet en formel som ser ut til å passe, er det viktig at man ikke blir låst i gruppene, for da mister man dette med barns medvirkning.

«En annen utfordring er jo hvis du er veldig låst i gruppene - du bestemmer - så blir det veldig lite medvirkning og veldig lite selvråderett for barna i forhold til å kunne velge hvem de har lyst å være sammen med, hvis du har låste faste grupper på forhånd. (...) Og hvert fall ikke hvis du setter en begrensning på antall, altså du kan jo si det er valgfritt også, men en begrensning på antall barn som kan være en plass eller være med på tur eller ikke sant (...), hvis du har bestemt deg veldig på forhånd på sånne ting vil du jo egentlig gi lite medvirkning for hvert enkelt barn til å følge opp de

vennskapene eller eventuelt den leken eller den aktiviteten de selv har lyst til å være med på, eller det de har lyst til å gjøre. Så det er jo også noe å tenke på om det går an å flekse litt mer»

Dette understreket barna med å si at det de likte minst med å være delt opp var at av og til måtte de være sammen med barn de ikke likte så godt eller at de ikke fikk være på gruppe med de som de likte best

«Noen ganger savner jeg de andre som er på en annen grupper»

Muligheten til å la barn medvirke ble også påvirket av Covid-19 situasjonen. Det ble både vanskeligere å dele opp barna etter hvem de lekte med, og etter hva barna ønsket å leke med.

«(...) jeg er veldig glad i å være ute med ungene mye, og liksom å kunne ta med en gjeng ut. Sånn fordele oss inne og ute, men det er vanskelig nå så da må du liksom ta det området du har, vi bytter på område da. (...) Alle tre avdelingene må jo bytte på, så det er ikke alltid vi får det vi har lyst til. Å når det er kjempemorsomt å ake, så har vi kanskje ikke akebakken.»

Det ble nevnt at grupper ofte ble brukt dersom planen for gruppetiden var frilek. Det som også var interessant, var at nesten de samme begrunnelsene ble brukt for å skille barn, barn som egger hverandre opp og skaper uro må kanskje skilles, selv om de liker å leke sammen.

«Det er jo veldig individuelt hvordan dagene er. Så noen ganger er det barn som kan leke bra sammen andre dager så er det bare, hurra meg rundt og ikke så hyggelig. Da må vi dele de også.»

5.5.3 Egendeling

Flere av informantene fortalte at ofte opplever de at barna selv uoppfordret deler seg inn i egne små grupper i frileken. Informantene opplevde da at barna selv delte seg inn etter interesse eller vennskap, de ble med i en allerede eksisterende lek, eller de fant et ledig sted og startet en ny lek.

«Vi har ikke rom som er stengt av for barn. Men vi har et rom som er verksted og så har vi fordelt noen leker og sånn og det er fritt frem til å gå å leke mellom rommene og ta med seg ting mellom rommene, men vi prøver å fordele de voksne på hvert sitt rom, sånn at barna kan gå inn og være, holde på med de de har lyst til, og de kan gå

på tvers av rommene, (...) Og da deler de seg jo naturlig i grupper fordi at vi er vant til å lukke dørene for å skjerme og får å gi bedre lek, og for at ikke det alltid skal være sånn kjempestøy, så de deler seg litt sånn automatisk. (...) men det er ikke sånn at ikke det er plass til nye grupper som har lyst til å leke med noe annet eller leke med noe i samme rom, så kan de gjerne det. Men det blir litt sånn naturlig oppdeling. Og så er det sånn at hvis det ikke er plass på noen av rommene så tar de garderoben som lekeområde. Sånn sett så blir det jo mye oppdeling av grupper.»

En annen informant fortalte at de har tilrettelagt rom som barna kan leke på, men de hadde begrensninger på antall barn som fikk lov å være på rommet.

«Så de er veldig flinke til å si «kan jeg gå på det rommet?» Og noen ganger må vi kanskje si at «nå må du være her for nå er det for mange på det rommet» så da må vi vente litt, og bytte litt etterpå.»

Igjen ble det nevnt at spesielt i slike situasjoner opplevde informantene en ro, barna fant selv leken og roen de trengte. Når barna får denne muligheten, får også de voksne et annet overblikk, de får mulighet til å oppdage de barna som ikke klarer å falle til ro og kan hjelpe dem inn i lek.

«For det har jo vært noen av de barna som kan gå rundt på avdelingen hele frilekstida og egentlig bare se ut som at de ikke vet hvor de skal plassere seg og hva de skal gjøre og kan liksom komme inn i de andre barna sine lek og forstyrre den»

6. Drøfting av funn

I dette kapitlet vil jeg drøfte analysen av empirien min opp mot teorien og den tidligere forskningen jeg har presentert. Drøftingen har tre hovedtemaer som er: bra for barna, gruppens betydning for organisering i barnehagen og overvåking.

6.1 Bra for barna

Som jeg beskriver i analysedelen, er det flere grunner til at barn deles inn i grupper. Mine informanter mente blant annet at ved å dele barnegruppa i mindre grupper, fikk man mulighet til å følge opp barna på en bedre måte enn når alle barna var samlet, noe informantene mine mente var til det beste for barna. Dette støttes av det Pramling Samuelsson et al. (2016, s. 445: 447: 449) sier om at gruppestørrelsen vil kunne påvirke hvor godt samspillet mellom barn og voksne er. For mine informanter var det viktig å ha mulighet til å følge opp barn på individnivå, og de opplevde at det for eksempel ble lettere å se og å hjelpe de som trenger litt ekstra støtte i leken. Når tidligere forskning på feltet tilsier at i store grupper mister de voksne noe av denne muligheten til godt samspill (Asplund Carlsson et al., 2001, s. 40), er det ikke rart at mine informanter valgte å dele i mindre grupper. Samtidig handler mye av det barnehagelæreren gjør om å fortolke barnas og gruppas behov. Hva som blir sett på som viktigst, blir dermed opp til hver enkelt barnehagelærer. Selv vektla informantene mine individuell tilpasning og medvirkning når de delte i mindre grupper, og de brukte ofte gruppene til å få gjennomført det de selv mente var viktig. At barnehagelæreren deler i grupper ut fra sin egen forståelse er ikke nødvendigvis negativt, men barnehagelærere må være klar over at det er det de gjør.

6.1.1 Ny rolle i barnehagen

Før et barn begynner i barnehagen, er barnet antakeligvis vant med at foreldrene setter det først. Når barnet begynner i barnehagen skjer det en endring, der fellesskapet settes først. Dette kan være en stor overgang, spesielt dersom barnet begynner rett på en stor avdeling i barnehagen. Små barn kan også kjenne på usikkerheten som kommer med å befinne seg i to ulike roller, en som sønn/datter og en som barnehagebarn (Rogoff, 1990, s. 4-5). Som nevnt blir de trygge rammene man er vant med fra hjemmet, brått tatt bort og byttet ut med et nytt og ukjent miljø (Goffman, 1967, s. 19). Muligheten barn har til medvirkning blir en helt annen i barnehagen enn den de er vant med hjemme. Hjemme har barna større mulighet til å selv bestemme for eksempel hvem de ønsker å ha besøk av, mens i barnehagen må de voksne

også se på barnegruppa som helhet og det enkelte barnets ønsker kan dermed i noen tilfeller ikke bli prioritert (Seland, 2011a, s. 170).

I slike situasjoner kan små grupper hjelpe barna til å finne en trygghet. For barn kan det for eksempel oppleves trygt å få være sammen med barn de leker mye med, nettopp fordi de kjenner hverandre godt og forstår de sosiale kodene i leken (Corsaro, 2003). Man kan også snu på det slik det kom frem hos informantene mine. De beskrev at små grupper nettopp kunne brukes for å skape gode vennskap, kanskje fordi det var med på å skape en trygg og god atmosfære. For å holde på og utvikle denne tryggheten hos barna, er det viktig at barnehagelærere ikke skjuler sine intensjoner for barna. Uforutsigbarhet og overraskelser kan være med på å gjøre situasjonen utrygg for dem. Barnehagelæreren har en makt som gjør at barnas liv blir påvirket av alle valg som blir tatt (Goffman, 1967, s. 15; Rogoff et al., 2010, s. 431; Whiting, 1980).

6.1.2 Barns beste – på voksnes premisser

Barns individuelle behov i barnehagen kan sees i sammenheng med barns medvirkning. Mine informanter valgte i noen tilfeller å bruke sin egen oppfattelse av hva som var det enkelte barnets behov som grunnlag for å dele i grupper, og det var de selv som så dette som en form for medvirkning (Pramling Samuelsson et al., 2016). For barna kan det oppleves frustrerende å bli fratatt retten til å selv kunne bestemme over forskjellige ting. For denne oppgaven er det spesielt interessant å se på valget av lekekamerater (Goffman, 1967, s. 39).

Barns mulighet til å medvirke på gruppedynamikken var noe som alle informantene mine var opptatt av. Å bruke barns medvirkning når de skulle deles i grupper, betød for informantene at man tok utgangspunkt i hvem som leker sammen i fri lek og deler ut fra dette. Dette kunne endre seg fra dag til dag. Når man deler ut fra en slik forståelse kan man si at barnehagelærerne deler ut fra sin tolkning av situasjonen. Vi som jobber i barnehage mener at vi til enhver tid jobber ut fra hva vi mener er for barnas beste. Og «Institusjonens synspunkter» blir ofte et ønske om å ha barna i fokus. Det som er viktig å huske på, er at til syvende og sist er det bare vår oppfatning av hva de barnehageansatte mener er best for barna og barnegruppa som kommer frem. Til forskjell fra de totale institusjonene tar ikke barnehagelæreren fingeravtrykk av barna og objektifiserer dem, men barnehagelæreren bruker informasjonen de får tak gjennom observasjon til å bestemme hva som er det beste for barna (Goffman, 1967).

Når barnehagelærere velger ut fra sin oppfatning, kan man regne med at noe vil gå tapt. Kanskje oppfatter de voksne et samspill som negativ, mens barna ser det samme som positivt. Dermed kan det være fruktbart å spørre barna direkte hva de selv ønsker og å be dem forklare situasjonen, nettopp fordi det kan hende at den voksne ikke forstår de riktige kodene for leken som foregår.

6.1.3 Voksnes ønske om nærhet til barna

Informantene i denne studien får støtte av teorien når det gjelder muligheten til å skape og opprettholde bedre relasjoner mellom voksne og barn i mindre grupper enn i større grupper. Mine informanter opplevde blant annet mindre støy og unødvendige avbrytelser når de var i mindre grupper, som igjen bidro til rom for relasjonsbygging. Dette understreker forskningen til Blatchford (2003) med at lærere følte at det var lettere å bli kjent med barna i mindre grupper, og det ble lettere å endre undervisningen etter barnas behov. Dette kan lett overføres til en barnehagekontekst. Det vil bli lettere å lage et opplegg som passer for hele barnegruppa dersom man kjenner barna godt. Og for å bli godt kjent med barna er det viktig at barnehagelæreren klarer å kommunisere godt med barna, noe som skjer i større grad i mindre grupper (Pramling Samuelsson et al., 2015, s. 3-4). Gjennom å opprette gode og tette relasjoner mellom de voksne og barna får barnehagelæreren mulighet til å bli kjent med barna er utrygge på. Det er ikke alle barn som klarer å utfolde seg i store grupper, samtidig som det finnes enkelte barn som utfolder seg så mye at det oppleves som at de stenger for andre. Da er små grupper svært effektive for å lage gode relasjoner og trygge arenaer der alle, uansett evne til utfoldelse, har mulighet til å blomstre.

Når man velger å dele i mindre grupper, er det ikke alltid utelukkende positivt for alle. Det at barnehagelæreren velger å dele eller ikke dele barnegruppa, er et valg som vil påvirke både barns muligheter og barnehagehverdagen generelt. Vekslingen mellom å være i små og store grupper er nødvendig for at barn skal lære å mestre lek i begge situasjoner. For hvilket samspill som skjer blir direkte påvirket av gruppestørrelsen. Som Asplund Carlsson et al. (2001, s. 40) skriver vil det i store barnegrupper være mer samspill barna imellom, enn mellom barn og voksne. På den ene siden kan man si at dersom barnehagelærere velger å konsekvent dele i mindre grupper, kan det hende at de ikke ser verdien av dette samspillet barna får øve på i store grupper. Det vil også påvirke hvilke vennskap barna får utvikle. Som noen av barna jeg snakket med sa, hendte det at de savnet de som var på andre grupper. Som informantene mine nevnte ønsker de både å ha oversikt og mulighet til å se det enkelte barn,

noe som er en omfattende oppgave. På den andre siden kan man også si at grunnen til at det er mer samspill mellom barna i store grupper, er at det blir vanskeligere for barna å få muligheten til å samspille med voksne. Enten får barna øve på samspill i store grupper med mange barn eller så får de mulighet til samspill med voksne i små grupper.

6.1.4 Den største utfordringen – nok voksne

Det er svært vanlig at bemanningen i barnehagen er lagt opp slik at det er få voksne på jobb på morgenen og på ettermiddagen. Som regel blir det prioritert å ha flest ansatte på jobb når det er mest skjer flest ting – er flest barn, oftest midt på dagen (Berget, 2014; Baardsgaard, 2019). Som regel kommer det ikke så mange barn på morgenen, og mine informanter opplevde at det som regel var vanskelig å dele opp barna på morgenen eller ettermiddagen. Noen ganger kommer bare ett barn tidlig, andre ganger kommer det ti barn når man fremdeles er alene som voksen. Ifølge mine informanter er nettopp dette den største utfordringen når det gjelder å dele i grupper; å være nok voksne på jobb.

Når man i utgangspunktet i en institusjon er mye færre ansatte enn klienter, vil det fort kunne bli kritisk dersom en ansatt for eksempel er syk (Goffman, 1967; Seland, 2011b). Da kan delingen sees som en «splitt og hersk» teknikk. Da deler man for å få dagen til å gå opp på en best mulig måte. Dersom man i barnehagen har en grunnbemanning på tre voksne på 18 barn og en blir syk, føler man et sterkere behov for å dele gruppa i to for å ha oversikt. Det oppleves enklere å ha oversikt dersom en voksne er sammen med 9 barn, enn hvis to voksne er sammen med 18.

Et interessant funn var at når barnehagene måtte forholde seg til Covid-19 restriksjoner, opplevdes gruppene som gode. Restriksjonene gjorde at for en periode var det mulig å være færre barn og flere voksne i større deler av barnehagehverdagen, fordi mange barnehager i denne tiden opererte med kortere åpningstider og fordi det ofte var færre barn i barnehagen siden terskelen for å holde barn hjemme også var høyere. Dette kan man se i sammenheng med forskningen til Pramling Samuelsson et al. (2016) som beskrev at barnehagelæreren selv ikke hadde noen tall på hva som var den ideelle gruppe, bare at den var mindre. Jeg tror at noe av grunnen til at mine resultater viste at barnehagelærerne var så fornøyde under Covid-19-restriksjonene, var at dette var noe som skjedde i en begrenset periode, så det var mulig å prøve ut forskjellige strategier. Samtidig ble restriksjonene i barnehagene løst på relativt fort, noe som gjorde at man igjen gikk tilbake til å være en større gruppe samlet. Barnehagene fikk altså en prøvesmak av hvordan ting kunne være. Mye av grunnen til at disse gruppene

fungerte så bra kan muligens ha med kortere åpningstider å gjøre, da større deler av dagen hadde full bemanning på avdelingen. Dette gav en smakebit på hvordan hverdagen kunne vært. Dette tilsier at reglene for voksentetthet i barnehagen kanskje burde ses nærmere på.

6.1.5 Barns individuelle behov

Mine informanter uttrykte at små grupper kunne gjøre det enklere for barn å ta den plassen de fortjener. I mindre grupper kan barnehagelærere fjerne det som gjør barna ukomfortable og støtte dem på en tettere måte, og dermed hjelpe deres sosiale utvikling. Færre barn og trygge, støttende voksne kan skape en god arena for det enkelte barns mulighet til å utfolde seg. Når barnehagelærere velger å dele opp barnegruppen etter barnas behov, må barnehagelæreren være klar over at dette er deres tolkning eller opplevelse av hva som er barnas behov. Slik vil det være for alle institusjoner der de ansatte gjør det de mener er best for de som oppholder seg der (Goffman, 1967, s. 9). For mine informanter var det å ha mulighet til å oppfatte barns individuelle behov svært viktig, og uansett hva som blir lagt i begrepet, er alltid målet at barnet skal få en så god dag som mulig i barnehagen (Rogoff et al., 2010, s. 431; Whiting, 1980). Som nevnt tidligere er alle barn forskjellige og enkelte barn har evnen til å ta den plassen de fortjener lettere enn andre. Her blir det de voksnes rolle å støtte opp om de barna som kanskje faller utenfor.

6.2 Gruppens betydning for organisering i barnehagen

6.2.1 Omgivelsenes atmosfære

Samspillet og de gode relasjonene informantene mine klarte å skape i mindre grupper, gjorde at de opplevde at det ble lettere å skape og å opprettholde en god atmosfære på avdelingen. Informantene mine snakket mye om «ro», og jeg har valgt å tolke ordet slik at det handler om en opplevelse av omgivelsene, eller en atmosfære som jeg har valgt å kalle det. Dette kan sammenlignes med Blatchford (2003, s. 2) sine observasjoner av klassene med 15 og 30 elever. I klassen med 15 elever opplevde forskeren en god atmosfære med humor. Humoren var av den karakter at den ikke ødela for den planlagte aktiviteten, men den bidro til en følelse av et godt klassemiljø. Det å skape en god dag handler ofte mye om å skape en atmosfære der alle føler seg tilfreds. Det ble også nevnt at hvilken lek informantene mine observerte, var sterkt påvirket av hvilken atmosfære de klarte å skape i fellesskap med barna. Og ofte opplevde informantene mine en mer høylytt lek dersom alle barna var samlet. På den andre siden kan det tenkes at hvilken lek barna holdt på med i utgangspunktet også vil påvirke atmosfæren de voksne ønsker å skape. Det holder ikke at de voksne ønsker å skape ro, de må

også legge til rette for at barna skal få mulighet til å leke på en slik måte at roen opprettholdes, noe som kan være svært utfordrende. I de tilfellene man klarer å dele barnegruppen i mindre grupper, og å dele barna på en slik måte at uromomenter skilles, vil man ha gode forutsetninger for å klare å opprettholde roen i lengre perioder.

Mine informanter fortalte også at de ofte opplevde at det i mindre grupper oppsto andre typer lek enn når gruppen var større. Som Pramling Samuelsson et al. (2015, s. 4: 7) sier; jo flere barn man har i gruppen, jo mindre tid får de voksne. Dette kan kanskje også ha noe å gjøre med at det er færre barn å kjempe med, både når det gjelder å få den voksnes oppmerksomhet og tilgangen på leker.

På den ene siden kan en rolig atmosfære være med på å skape en god barnehagehverdag. På den andre siden kan det bli litt kjedelig for barna. Barn elsker å løpe og å lage mye lyd, noe blant annet Løkken (2006, s. 37) skriver om. For barn oppleves bevegelse som sosialt og meningsfullt, og når målet blir å opprettholde ro i gruppa, mister man kanskje muligheten til å la barna utfolde seg på andre måter enn hva som er ansett som bra for å opprettholde roen. Noen barnehager anerkjenner heldigvis også dette behovet ved å lage boltre/hoppe/pute-rom. Dette er rom som er tilrettelagt for fart og moro. Dette er for eksempel rom med madrasser på gulvet, som er fylt med puter i ulike størrelser, der barna nærmest blir oppfordret av rommet til å klatre, hoppe eller boltre seg. Her kan man også oppleve antallsbegrensning, men da ofte begrunnet i ønsket om at barna ikke skal skade seg.

6.2.2 Barnehagelærerens ønske

Ifølge informantene mine påvirker hvert enkelt barn barnehagehverdagen, og informantene opplevde at enkelte barn tok mer plass enn andre. Dette var en faktorene som i stor grad påvirket hvordan mine informanter valgte å dele i grupper, og hovedsakelig handlet dette om støynivået. De opplevde at med «rolige barn» kunne man ha større grupper, enn dersom barna var mindre rolige. Det er klart at det er lettere å ha oversikt dersom man har en gruppe der alle klarer å følge instruksjonene som blir gitt (Goffman, 1967, s. 14). Men hvordan påvirker dette barna? Kanskje må man for eksempel skille gode venner, for å få den roen som barnehagelærerne ønsker.

Denne opplevelsen av ro kan også bidra til at man velger å lage faste grupper, igjen ut fra det barnehagelæreren mener er best for alle, men også ut fra hva de voksne er komfortable med. Dersom man blir for godt vant med disse gruppene, risikerer både voksne og barn å miste noe

av relasjonen til de som befinner seg på andre grupper. Dette var noe informantene mine spesielt kjente på da de var pålagt Covid-19-restriksjoner. Dette vil igjen sterkt kunne påvirke samspillet som foregår både mellom voksne og barn, men også barna imellom (Pramling Samuelsson et al., 2016). Når barnehagelæreren klarer å være mer fleksibel, blir det også lettere å møte det individuelle barnas behov (Blatchford et al., 2001).

6.2.3 Aldersinndeling

Alder er noe man ikke kan komme unna når det gjelder å dele i grupper i barnehagen. Ikke bare fordi samfunnet generelt sorterer barn etter alder, som i aldersdelte klasser på skolen, men også fordi barn selv blir svært opptatt av egen alder svært tidlig. Som regel er barnehager, spesielt i vestlige samfunn, delt opp i avdelinger delt etter alder (Rogoff et al., 2010, s. 433). For eksempel med småbarnsavdeling (0-3 år) og storbarnsavdeling (3-5 år), eller enda mer delte avdelinger etter alder (treårs-, fireårs- og femårsavdeling). I flere barnehager i dag drives det også med kartlegging av forskjellige slag, og erfaringsmessig baserer disse kartleggingsverktøyene seg også på alder. Og så må vi ikke glemme «førskelegruppa», som enkelte har vært kritiske til. Denne debatten skal jeg ikke ta for meg her, men det jeg forsøker å få frem, er at alder som måte å dele og kategorisere barn på er sterkt tradisjonsbundet, og skjer i aller høyeste grad i dagens barnehage.

Å dele i alder kan være en enkel løsning i noen tilfeller og det er lett å begrunne, for eksempel med at barn på samme alder jo skal begynne på skolen sammen. Hos mine informanter ble aldersinndeling brukt av praktiske årsaker. Enten ved matbordet, på tur eller under samling, og det ble også av en av informantene begrunnet med at de yngste, altså treåringene, hadde behov for tettere voksenkontakt og mindre forstyrrelser for eksempel ved samlingsstund. Her blir alle treåringene sett som en enhet med samme behov. Noe som selvfølgelig kan stemme for barnegruppen min informant arbeidet med, men som jeg har nevnt tidligere i avsnittet om barnegruppas dynamikk, er alle barn forskjellige. Dermed kan det å dele barnegruppen etter alder noen ganger fungere godt, men det vil i stor grad komme an på det enkelte barnet. Ikke alle barn på samme alder har de samme behov eller samme interesser.

Når man velger å dele barnegruppen opp etter alder, vil det også være viktig å se på hva dette kan gjøre med barna i seg selv. Som Rogoff et al. (2010, s. 433) skriver kan man se en forskjell mellom barn som bare er sammen med andre på lik alder og de barna som får mulighet til å være sammen med andre barn på tvers av alder. Dermed burde barnehagelærere som velger å dele opp barnegruppa etter alder, være klar over hvilke konsekvenser det kan få,

altså at de barna som er mye sammen med barn på samme alder kan utvikle et sterkt konkurranseinstinkt. Og de som får mulighet til å være mye sammen på tvers av alder ofte blir flinkere til å spørre om hjelp og å hjelpe.

Dermed er det ikke bare enkelt å velge å dele opp etter alder. På den ene siden så skal som nevnt alle i samme alder begynne på skolen samtidig, men det er ikke alltid de har like interesser eller er like utviklet på forskjellige områder. Dette er faktorer som barnehagelærere også burde tenke på når de velger å dele opp barnegruppa i mindre grupper.

6.2.4 Barnas eget ønske om å dele

Barnehagen som institusjon skiller seg fra andre institusjoner med at barna i barnehagen i enkelte tilfeller har mulighet til å selv være med på å påvirke hverdagen sin, for eksempel ved å dele seg i mindre grupper i frileken. Å la barna dele seg opp selv kan være en bevisst strategi fra barnehagelærerens side. Ved å tilrettelegge for gode lekemiljøer kan det skapes rom og mulighet for barna å dele seg opp selv på en god måte. Frilek eller fravær av planlagte aktiviteter er noe barnehagelærere ofte synes er viktig. I disse situasjonene får barna selv mulighet til å ta kontroll over en liten del av livet sitt. Dette kan bidra til at barna i mindre grad opplever barnehagen som en total institusjon, gjennom følelsen av å ha mulighet til å blomstre og ikke bli begrenset (Goffman et al., 1997, s. 55). Informantene fortalte at denne delingen i grupper ofte skjedde naturlig i frileksituasjonene. Barna selv trekkes til mindre grupper når de selv får velge.

6.3 Overvåking

Ønsket om å være nær barna kan også bli forstått som overvåking. Informantene mine brukte ikke ordet overvåking, men de fortalte at de delte barna inn i grupper for å sikre at de hadde mulighet til å se hvert enkelt barn som jeg beskriver i kapittel 6.1.1. For informantene handlet overvåking om å ha mulighet til å se barna individuelt og på gruppenivå, for å kunne følge opp og støtte på en god måte, noe som opplevdes som lettere i mindre grupper. Blant annet opplevdes det av informantene at mobbing og utestenging ble lettere å fange opp, og det blir lettere å hjelpe både de som mobber og de som blir mobbet. Sett i sammenheng med Goffman (1967) handler det om å ha oversikt over hvem som følger spillereglene i institusjonen.

Ser man overvåking fra perspektivet til barna, handler det også om å bli fratatt frihet. Barna vet når de voksne ser dem, og dette kan resultere i at de oppfører seg på en annen måte i disse situasjonene. Alle barn ønsker å ha mulighet til å kontrollere livene sine (Corsaro, 2003), og

selv om informantene i min studie mente at de gjennom overvåking fikk større mulighet til å legge til rette for barns utvikling, må man ikke glemme at dette bare er den voksnes tolking av hva barna trenger. På den andre siden kan man også si at dette gjør det mulig for barna å overvåke de voksne, og dermed bruke de voksne som forbilder til hvordan man skal samhandle med andre. Ved å være tett på voksne skjønner også barna at de har flere roller, og ulike roller kan også kreve ulike egenskaper og måter å være på.

6.3.1 Læring

Også det pedagogiske miljøet vil bli påvirket av barnehagelærerens valg om å dele. Mine informanter koblet i min undersøkelse ikke direkte læring til å dele i grupper. For dem var det som nevnt viktigst å ha mulighet til å se det enkelte barnet. Å se hva det enkelte barnet trenger gjør også at man i større grad har mulighet til å tilpasse læring. Læringen som mine informanter var mest opptatt av i gruppesammenheng, var den sosiale utviklingen. Forskningen jeg har presentert på området, beskriver at store eller små grupper påvirker hvilke aktiviteter eller hvilke fagfelt det blir jobbet med (Williams et al., 2015). I store grupper kan man ha et mer kreativt fokus, for eksempel prosjektarbeid, mens i mindre grupper er fokuset oftere på kommunikasjon, som samhandling med barn i lek. Altså vil gruppeinndelingen påvirke arbeidsmetodene man bruker, bevisst eller ubevisst.

6.3.2 Konfliktløsning

«Brannslukking» er et begrep informantene mine brukte, som handler om at man opplever å ikke ha mulighet til å bidra til barnas konfliktløsning på en tilstrekkelig måte. Det gjør at situasjoner som kunne ha blitt avverget, får utvikle seg til større konflikter.

Brannslukkingssituasjonene oppstår gjerne i situasjoner som er uoversiktlige eller når de voksne har mistet noe av kontrollen. Det kan i noen tilfeller også komme av det faktum at noen ganger må man behandle hele barnegruppen som en enhet, og man har ikke mulighet til å følge opp det enkelte barnets behov (Seland, 2011b, s. 29). Informantene mine mente at ved å dele barna i grupper unngikk man mye brannslukking. Kanskje nettopp fordi at i en mindre gruppe vil det som oppleves som best for massen, også være best for flest mulig barn. I de mindre gruppene er det også lettere å få en oversikt som gjør at når man kjenner barna godt, kan man se og avverge situasjoner lenge før de blusser opp til en full brann.

Det å dele barna bare deler av dagen opplevde informantene mine som godt for hele barnegruppa. Empirien min tilsier at på de dagene den store barnegruppen ble delt i mindre grupper, opplever barnehagelærere at barna er mer rolige når de igjen er samlet. Det blir en

hyggeligere atmosfære og mindre brannslukking. Med Covid-19-restriksjoner hadde man som nevnt kortere åpningstider og derfor også høyere voksentetthet. Det gjorde det enklere for de ansatte å håndtere den store gruppen. Og som nevnt tidligere handler det igjen om de ansattes arbeidsvilkår. Men selv med flere voksne til stede er det faktorer i barnehagehverdagen som gjør at det ikke alltid er mulig å dele opp barna. Som for eksempel fenomenet «møtedag» som blir beskrevet i punkt 3.2.3. Seland (2011b, s. 30) beskriver dette som dager der man ikke har rom for å dele opp etter barnas individuelle behov, og barna blir kun behandlet som en gruppe.

6.3.3 Sikkerhet for barn og voksne

Mine informanter fortalte at deres opplevelse var at når de delte barnegruppa opp kunne de fort føle seg mer sårbare. Dette var fordi det ikke bare er barna som blir delt opp i grupper, men også de voksne blir splittet fra hverandre. Dette er et dilemma som alltid vil være til stede i totale institusjoner (Goffman, 1967). Informantene mine var alle enige om at å dele i små grupper kan være fantastisk givende, og man kan få utforske ting med barna som man ellers bare kunne drømme om. Men så må ett av barna på do, og den voksne må ta et valg. Skal barna få leke litt helt alene mens den voksne hjelper et barn på do, eller skal hele leken avbrytes og alle bli med nærmere do for at den voksne skal ha fullstendig oversikt. Som en av mine informanter sa: «Det kan jo være litt styr hvis det skulle skje noe.»

Et annet element som også ble nevnt i denne forbindelse, er at man i barnehagen ønsker å hindre uønsket atferd. Dermed er det ikke bare barna de voksne i barnehagen overvåker, de overvåker også hverandre. Når man deler barna i grupper, må de voksne ofte være alene med en barnegruppe. Det blir laget et rom der uønsket atferd kan oppstå. Som en av informantene mine sa ønsker man ikke å «sette noen i en posisjon hvor ting kan bli gjort». Et slikt hensyn handler både om barnas sikkerhet og om de voksnes. Å være minst to voksne sammen minsker sjansene for at noe uønsket skal skje med barna.

6.3.4 Romlige begrensninger

Som nevnt over påvirker også møtevirksomheten som foregår i barnehagen muligheten for å dele i mindre grupper. Ofte blir den eneste løsningen i slike tilfeller at alle barna må være samlet ute (Seland, 2011b, s. 30). Dette kan også ha noe med barnehagens fysiske struktur å gjøre. Barnehagen kan være utformet slik at det oppleves utfordrende å skulle samle barna inne, eller dele barna på en måte som vil være hensiktsmessig i slike situasjoner. Det kommer altså an på hvordan barnehagen er bygget og innredet. Enkelte barnehager bygges til å bli

barnehager, mens andre barnehager oppstår i bygg som allerede finnes. Disse fysiske begrensningene vil kunne påvirke mulighetene man har for å dele i grupper. Hvilke rom man har tilgjengelig, hvor mange rom og hva rommene inneholder, vil alle være med på å påvirke hva slags aktiviteter som kan utføres og igjen hvor mange barn man kan ha med på hver aktivitet. Disse forholdene vil også påvirke hvor mange barn man har på avdelingen, ettersom det i norske barnehager er et krav om hvor mange kvadratmeter et barn har krav på (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 16; Pramling Samuelsson et al., 2016, s. 456).

7. Avslutning

I dette kapitlet skal jeg oppsummere og konkludere de viktigste hovedfunnene i drøftingen min, for å svare på problemstillingen min: *Hvorfor velger barnehagelærere å dele barnegruppa i grupper? Hvilke hensyn blir tatt? Og hva er fordelene og ulempene ved å dele opp barnegruppa?*

7.1 Oppsummering og konklusjon

Hensikten med denne oppgaven har vært å undersøke fenomenet grupper i barnehagen, med fokus på barnehagelærernes opplevelse. Hvorfor velger barnehagelærere å dele barnegruppa i mindre grupper? Hvilke hensyn blir tatt? Og hva er fordelene og ulempene ved å dele opp barnegruppa? Etter å ha analysert datamaterialet mitt ser jeg at drøftingene kan være med på å gi barnehagelærere en dypere forståelse for hvorfor og hvordan de deler i grupper, slik at det ikke lenger bare «er sånn vi gjør det». Ifølge drøftingen og analysen min er det tre tema som kommer frem som viktige når det er snakk om hvorfor det deles i grupper. Disse er ro, støtte og overvåking. Støtte og overvåking overlapper til en viss grad hverandre, men jeg velger å konkludere dem hver for seg.

Ro, atmosfære eller opplevelse av omgivelsene er begreper som har gått igjen i denne oppgaven. Det var informantene selv som kom med begrepet «ro». Begrepene atmosfære eller opplevelse av omgivelsene er mine tolkninger av hva ro kan innebære. Selv kjenner jeg meg godt igjen i mine informanternes beskrivelser rundt et ønske om ro på avdelingen, men samtidig sitter jeg igjen med en følelse av at kanskje noen ganger handler denne roen mer om et ønske fra de voksne om å få en god dag når det er snakk om ro. Selvfølgelig gjelder ikke dette alle situasjoner, som en av informantene nevnte, kunne det oppleves som at barna var mer slitne på dager med høyt støynivå, og der de ikke hadde fått delt opp barnegruppa. Kanskje det kan ha seg slik at de voksne i enkelte tilfeller blir mer slitne enn barna av å oppholde seg i situasjoner med uro.

Støtte handler i denne konteksten om barnehagelærernes opplevelse av mulighet til å støtte det enkelte barnet og barna på gruppenivå. Informantene mine mente at det var lettere for dem å støtte barn dersom de var delt i mindre grupper. I disse mindre gruppene fikk de også mulighet til å utvikle tettere relasjoner med barna, som igjen gjorde det lettere å hjelpe barna ut fra deres egne forutsetninger. Denne muligheten til å observere og bli kjent med barna

gjorde også at de hadde mulighet til å overvåke barna tettere, noe som gjorde det enklere for de voksne å oppdage for eksempel barn som falt utenfor leken eller barn som ble mobbet.

Når det kom til hvilke hensyn som ble tatt for å dele i grupper, fant jeg to hovedstrategier i min analyse og drøfting. Den første var aldersinndeling. Dette er som nevnt en velkjent strategi, og krever relativt lite av barnehagelæreren. Alder er så innprentet i vår kultur at når det brukes som en begrunnelse for å dele i grupper er det nødvendigvis ingen som setter spørsmålstegn ved dette. Men selv om det ikke blir tenkt mye på, er det ikke utelukkende negativt. Som jeg har nevnt, er en av begrunnelsene for å dele opp etter alder at da samler man de som skal begynne på skolen samtidig. Det er med på å bygge gode relasjoner som kan være viktige for barna nettopp for å gjøre overgangen barnehage/skole litt tryggere. Samtidig vil det være viktig å stadig reflektere rundt hvor mye denne strategien burde brukes, og hva som er best for den enkelte barnegruppe. Det er da man kan ta i bruk den andre strategien som informantene fortalte om, nemlig barns medvirkning. Denne måten å dele barna i grupper på kan sees i sammenheng med både støtte og overvåkning, som ble nevnt i kapitlet om hvorfor det deles i grupper. Når barns medvirkning brukes som begrunnelse, fortalte nemlig mine informanter at de oftest observerte barna og brukte dette som utgangspunkt for å dele i grupper. Dermed kan man tenke seg at jo mer barnehagelæreren har mulighet til å være i mindre grupper og observere barna, jo bedre kunnskap vil barnehagelæreren få om hvilke barn som leker bra sammen. Det som er interessant, er at mine informanter ikke nevnte at de spurte barna direkte om hvem de ønsket å være på gruppe med. Denne informasjonen fra barna kunne kanskje ha vært viktig for mine informanter.

Det siste jeg ønsket å undersøke var hva barnehagelærerne så som fordeler og ulemper ved gruppedeling. Fordelene vil jeg påstå er mye av det som allerede er nevnt i denne oppsummeringen. Muligheten til å være tett på, følge opp barn, skape og opprettholde gode relasjoner mellom barn og voksne, bli kjent med barna og gi dem mulighet til å medvirke i sin hverdag. Ulempene som kom frem var først og fremst at da måtte også de voksne dele seg. Selv om voksentettheten er den samme om man er samlet eller delt, er det noe annet å være alene med en barnegruppe. Spesielt med tanke på sikkerheten var dette en stor utfordring. Dermed kan man risikere at å dele i grupper påvirker hva man har mulighet til å gjøre i gruppene. De voksne kan ha et ønske om å være i nærheten av andre voksne nettopp av sikkerhetsmessige årsaker, og dermed kan man ikke nødvendigvis gjøre alt man har lyst til.

7.2 Avsluttende bemerkninger

Når alt dette er sagt, vil jeg også påpeke at alle svarene informantene mine kom med, var svar ut fra deres forståelse for hva barn trenger. Derfor mener jeg at det vil være svært viktig å ha gode diskusjoner rundt temaet på avdelingsmøter og personalmøter. Dette vil bidra til en bedre felles forståelse for hva barna trenger, og i slike forum vil man få mulighet til å innse at man kanskje tar feil og så få hjelp eller hjelpe andre til å få en annen forståelse. Når jeg ser på alle de tre spørsmålene jeg har forsøkt å svare på, vil jeg påstå at de alle tre bunner i nettopp «vi deler de jo for å få bedre dager.»

Jeg mener at denne oppgavens tema er noe som burde settes mer lys på i barnehagen, nettopp fordi det er en praksis som det ofte ikke blir reflektert nok over. Samtidig mener jeg at temaet har mange flere aspekter som også kan forskes på samtidig. Spesielt mener jeg at det burde forskes på voksentetthet i barnehage og det burde forskes på hvorfor det ikke finnes et maks antall barn på en avdeling i barnehagen.

Det denne oppgaven mangler er nok enda mer teori. Kanskje hadde oppgaven fått enda mer tyngde dersom det hadde blitt presentert enda mer teori om for eksempel institusjonskulturer.

Kilder:

- Asplund Carlsson, M., Pramling Samuelsson, I. & Kärrby, G. (2001). *Strukturelle faktorer och pedagogisk kvalitet i barnomsorg och skola – kunskapsöversikt*. Stockholm: Liber.
- Berget, R. K. (2014, 17.11.2014). ABC opplæring for politikere og andre personer som tar beslutninger innenfor områder de absolutt burde vite hva de tar beslutninger på. *Barnehageforum*. Hentet fra <https://www.barnehageforum.no/artikkel.asp?artikkelid=2582>
- Blatchford, P. (2003). *Ebook: The class Size Debate: Is small better?* Open University Press.
- Blatchford, P., Baines, E., Kutnic, P. & Martin, C. (2001). Classroom contexts: Connections between classsize and within class grouping. *British Journal of Educational Psychology*, 71(2), 283-302. <https://doi.org/>
<https://doi.org/10.1348/000709901158523>
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.). (2015). *Kvalitative metoder - En grundbog* (2. utg.). København: Hans Reitzel.
- Baardsgaard, E. (2019, 10.01.19). Bemanningsnorm i barnehagen – uløste utfordringer. *barnehage.no*. Hentet fra <https://www.barnehage.no/bemannings-kronikk/bemanningsnorm-i-barnehagen--uloste-utfordringer/131814>
- Corsaro, W. A. (2003). *We´re friends, right? Inside kids´culture*. Washington D.C.: Joseph Henry.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4. utg.). Oslo: Gyldendal akademiske.
- Engvik, M., Evensen, L., Gustavson, K., Jin, F., Johansen, R., Lekhal, R., Aase, H. (2014). *Sammenhenger mellom barnehagekvalitet og barns fungering ved 5 år. Resultater fra Den norske mor og barn-undersøkelsen* (2014:1). Nydalen: Folkehelseinstituttet.
- Fuglseth, K. & Skogen, K. (2006). *Masteroppgaven i pedagogikk og spesialpedagogikk*. Oslo: Cappelen akademisk.
- Gadamer, H.-G. (2004). *Sandhed og metode : grundtræk af en filosofisk hermeneutik*. Århus: Systeme.
- Goffman, E. (1967). *Anstalt og menneske*. København: Paludan.
- Goffman, E., Lemert, C. & Branaman, A. (1997). *The Goffman reader*. Malden, MA: Blackwell.
- Kampmann, J. (2003). Etiske overvejelser i etnografisk børneforskning. I E. Gulløv & S. Højlund (Red.), *Feltarbeid blandt børn: Metodlogi og etik i etnografisk børneforskning* (s. 167-183). København: Gyldendal.
- Kunnskapsdepartementet. (2006). *Veileder: Godkjenning av barnehager*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/bro/2006/0003/dd/d/pdfv/283866-godkjenning.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2008-2009). *Kvalitet i barnehagen* (nr. 41. (2008-2009)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/?ch=1>

- Kunnskapsdepartementet. (2013). *Framtidens barnehage* (Meld. St. 24). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-24-20122013/id720200/?ch=7>
- Kvale, S. (1977). Hermeneutikk og tolking av atferd. *Nordisk Psykologi*, 29(2), 85-100. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/00291463.1977.10637157>
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Larsen, A. K. (2007). *En enklere metode : veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Løkken, G. (2006). Toddleren som kropssubjekt. I S. Haugen, M. Røthle & G. Løkken (Red.), *Småbarnspedagogikk : fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 31-48). Oslo: Cappelen akademisk forlag
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- NESH. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet fra https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf
- Pettersvold, M. & Aagre, W. (2008). *Rett til en barnehageplass – med krav til god kvalitet? En evaluering av Ski kommunes helhetlige strategi for full barnehagedekning*. Tønsberg: Høgskolen i Vestfold, Avdeling for lærerutdanning.
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Pramling, I. & Doverborg-Östberg, E. (1993). *Å forstå barns tanker - en metodikk om å intervju barn* (2. utg.). Oslo: Pedagogisk forum.
- Pramling Samuelsson, I., Williams, P. & Sheridan, S. (2015). Stora barngrupper i förskolan relaterat till läroplanens intentioner. *nordisk barnehageforskning*, 9, 1-14. <https://doi.org/10.7577/nbf.1012>
- Pramling Samuelsson, I., Williams, P., Sheridan, S. & Hellman, A. (2016). Swedish preschool teachers' ideas of the ideal preschool group. *Journal of early childhood research : ECR*, 14(4), 444-460. <https://doi.org/10.1177/1476718X14559233>
- Rasmussen, K. (2009). Om barndommens institutionalisering: og noget om dens affortryllelse. I S. Højlund (Red.), *Barndommens organisering: i et dansk institutionsperspektiv* (s. 15-55). Fredriksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Rogoff, B. (1990). *Apprenticeship in thinking: cognitive development in social context*. New York: Oxford University Press.
- Rogoff, B., Morelli, G. A. & Chavajay, P. (2010). Children's Integration in Communities and Segregation From People of Differing Ages. *Perspectives on Psychological science*, 5(4), 431-440. <https://doi.org/10.1177/1745691610375558>
- Ryan, G. W. & Bernard, H. R. (2003). Techniques to Identify Themes. *Field Methods*, 15, (85-109).
- Seland, M. (2009). *Det moderne barn og den fleksible barnehagen* (Doktorgradsavhandling). NTNU.
- Seland, M. (2011a). Individet og fellesskapet. I V. Glaser, K. H. Moen, S. Mørreaunet & F. Søbstad (Red.), *Barnehagens grunnsteiner* (s. 162-175). Oslo: Universitetsforlaget.
- Seland, M. (2011b). *Livet i den fleksible barnehagen: muligheter og utfordringer i en barnehage i endring*. Oslo: Universitetsforl.
- Statistisk sentralbyrå. (2021, 2.mars). Barnehager. Hentet fra <https://www.ssb.no/barnehager>

- Svendsen, P. (2021, 30.04.2021). Små barnegrupper er ikke udelt positivt – her er noen fallgruver. *Utdanningsnytt.no*. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage-barnehageforskning-danmark/sma-barnegrupper-er-ikke-udelt-positivt--her-er-noen-fallgruver/283318>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse* (4. utg.). Bergen-Sandviken: Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. (2016). Barn og ansatte i barnehager i 2016. Hentet 26.03.21 fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/barn-og-ansatte-bhg/#>
- Whiting, B. B. (1980). Culture and social behavior. . *Ethos*, 8(2), 95-116. <https://doi.org/https://doi.org/10.1525/eth.1980.8.2.02a00010>
- Williams, P., Sheridan, S., Harju-Luukkainen, H. & Pramling Samuelsson, I. (2015). Does group size matter in preschool teacher's work? The skills teachers emphasise for children in preschool groups of different size. *Journal of Early Childhood Education Research*, 4(2), 93-108.

Vedlegg

Vedlegg 1: Samtykkeskjema pedagogisk leder

Vil du delta i forskningsprosjektet "Grupper i barnehager"?

I barnehagen er det vanlig å dele barna inn i mindre grupper. Dette har jeg lyst til å forske på i min masteroppgave. I den forbindelse ønsker jeg å invitere deg til å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på hva voksne og barn i barnehagen tenker rundt gruppeinndeling i barnehagen. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å se på hvorfor gruppeinndeling i barnehagen er som det er, og hvordan det oppleves både for voksne og barna.

Problemstillingen for prosjektet er «Hvordan opplever barnehagelæreren og barna at grupper påvirker hverdagen? Med tanke på gruppe størrelse og voksnetetthet.»

Hvordan påvirker slike hensyn muligheten til å følge opp det enkelte barn? Hvordan opplever barna gruppeinndeling?

Forskningen skal brukes som grunnlag for min masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju 1-2 pedagoger i 2-4 barnehager, samt gjennomføre fokusgruppeintervju med 3-4 barn i hver av barnehagene. Jeg ønsker å se på barnehager av forskjellig størrelse og med forskjellig organisering for å se hvordan dette slår ut på opplevelsen av gruppeinndeling. Barnehagen du jobber i har en størrelse jeg er interessert i å se nærmere på.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer dette et kvalitativt intervju. Intervjuet vil handle om gruppeorganisering og erfaringer rundt dette. Det vil bli tatt lydopptak av samtalen.

Barneintervjuene ønsker jeg å gjøre uten de voksne på avdeling til stede, for at de skal føle at de kan snakke fritt. Jeg ønsker å snakke med 3-4 barn i alderen 4-5 år. Gjerne noen som kjenner barnehagestrukturen godt og som du tror vil ønske å snakke med meg. Disse samtalen vil også bli tatt opp. Dersom foreldrene ønsker å se intervjuguiden kan de ta kontakt med meg på forhånd.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som vil ha tilgang til opplysningene vil være meg og min veileder. For at personopplysninger ikke skal komme på avveie vil navn og kontaktopplysninger erstattes med koder som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrig data. All data med personvernopplysninger vil lagres på en egen minnepenn. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne deltakere.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er august 2021. Da vil all data som inneholder personopplysninger, inkludert lydfiler, slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Ragnhild Lindseth Haugereid, ragnhildlh@gmail.com, ved Universitetet i Agder
- Lisbeth Ljosdal Skreland, lisbeth.l.skreland@uia.no, ved Universitetet i Agder (veileder)

Vårt personvernombud:

- Ina Danielsen, ina.danielsen@uia.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lindseth Haugereid

Lisbeth Ljosdal Skreland
(veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «grupper i barnehagen» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i et intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2 Samtykkeskjema foresatte

Vil du delta i forskningsprosjektet "Grupper i barnehager"?

I barnehagen er det vanlig å dele barna inn i mindre grupper. Dette har jeg lyst til å forske på i min masteroppgave. I den forbindelse ønsker jeg å invitereditt barn til å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på hva voksne og barn i barnehagen tenker rundt gruppeinndeling i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg og ditt barn.

Formål

Formålet med prosjektet er å se på hvorfor gruppeinndeling i barnehagen er som det er, og hvordan det oppleves både av voksne og barna.

Problemstillingen for prosjektet er «Hvordan opplever barnehagelæreren og barna at grupper påvirker hverdagen? Med tanke på gruppe størrelse og voksentetthet.»

Hvordan påvirker slike hensyn muligheten til å følge opp det enkelte barn? Hvordan opplever barna gruppeinndeling?

Forskningen skal brukes som grunnlag for min masteroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Agder er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju barn fra barnehager av forskjellig størrelse for å se om barnehagestørrelse har noen påvirkning på gruppeorganisering, og opplevelse av gruppeorganisering. Barnehagen ditt barn går i er derfor interessant. For å få sikre muligheten til gode svar har jeg bedt pedagogen på avdelingen finne barn til prosjektet. Kriteriene var barn i alderen 4-5 år som har god kjennskap til barnehagen og som liker å snakke.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger at barnet ditt skal få delta i dette i dette prosjektet innebærer det et gruppeintervju der det vil være 3-4 barn til stedet. Det vil bli tatt lydopptak av samtalen. Intervjuet vil handle om gruppeorganisering og erfaringer rundt dette. Hvis ønskelig kan der få intervjuguiden på forhånd, ved å ta kontakt med meg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du godtar at barnet ditt deltar, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle barnets personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg eller barnet ditt hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om ditt barn til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med

personvernregelverket. De som vil ha tilgang til opplysningene vil være meg og min veileder. For at personopplysninger ikke skal komme på avveie vil navn og kontaktopplysninger erstattes med koder som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrig data. All data med personvernopplysninger vil lagres på en egen minnepenn. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne deltakere.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er august 2021. Da vil all data som inneholder personopplysninger, inkludert lydfiler, slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Agder har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Ragnhild Lindseth Haugereid, ragnhildlh@gmail.com, ved Universitetet i Agder
- Lisbeth Ljosdal Skreland, lisbeth.l.skreland@uia.no, ved Universitetet i Agder (veileder)

Vårt personvernombud:

- Ina Danielsen, ina.danielsen@uia.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Lindseth Haugereid

Lisbeth Ljosdal Skreland
(veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «grupper i barnehagen» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- At mitt barn deltar i gruppeintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide pedagogisk leder

Intervjuguide voksne

- Kan du fortelle litt om deg selv og din bakgrunn innenfor barnehagefeltet?
- Kan du fortelle litt om hvordan barnehagen her er organisert?
  - o Hva med din avdeling?
  - o Voksenteitet?
- Hvordan ser en vanlig dag ut for din avdeling?
- Deler dere avdelingen i grupper? Hvis ja:
- Hvorfor deler dere i grupper?

Hvilke hensyn syntes du er viktige å ta når det kommer til å dele i grupper? Hva tenker du spesielt på når du skal dele i grupper?

- Hvordan bruker dere gruppeinndeling?
- Hva er det mest positive og negative med å dele inn i grupper?
-
- Hvordan påvirket corona gruppeinndeling for dere?

Vedlegg 4: Intervjuguide barn

Intervjuguide barn

1. Jeg skal studere grupper i barnehagen, vet dere hva det er?
2. Hva heter avdelingen deres da?
3. Er det noen ganger dere ikke er så mange?
4. Er det noen ganger dere ikke er sammen alle sammen?
5. Hvilke grupper er dere med i? (Lesegruppe? Lekegruppe? Førskolegruppe?)
6. Hva syntes dere om å være i slike grupper?
7. Hvilke grupper liker dere best? – hvorfor?
8. Hvilke grupper liker dere ikke så godt å deles i?

Vedlegg 5: NSD godkjenning

Meldeskjema 215354

Sist oppdatert

06.12.2020

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Fødselsdato
- E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator
- Lydopptak av personer

Type opplysninger

Skal du behandle særlige kategorier personopplysninger eller personopplysninger om straffedømmer eller lovovertrедelser?

Nei

Prosjektinformasjon

Prosjekttittel

Grupper i barnehagen

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å se på hvorfor gruppeinndeling i barnehagen er som det er, og hvordan det oppleves både for voksne og barna.

Problemstillingen for prosjektet er «Hvordan opplever barnehagelæreren og barna at grupper påvirker hverdagen?» Hvordan påvirker slike hensyn muligheten til å følge opp det enkelte barn? Hvordan opplever barna gruppeinndeling?

(Se vedlagt prosjektbeskrivelse for mer info)

Dersom opplysningene skal behandles til andre formål enn behandlingen for dette prosjektet, beskriv hvilke

Opplysningene skal ikke brukes til andre forhold enn denne oppgaven.

Begrunn behovet for å behandle personopplysningene

Jeg må behandle navn da dette vil komme opp ved signering av samtykkeskjema.

Fødselsdato blir relevant når det kommer til barns alder. Jeg ønsker å kode barna med

deres alder, fordi hva et barn på 4 år og hva et barn på nesten 5 år sier, kan være svært forskjellig og derfor blir det relevant å ha med dette.

Epostadresser vil også bli behandlet, da dette er den enkleste måten å kommunisere med informantene mine, dersom de ønsker å få innsyn i resultatene jeg fikk fra intervjuene.

Jeg ønsker å bruke lydopptak, da dette vil gi meg mulighet til å gå igjennom intervjuene flere ganger i ettertid og vil gi meg bedre mulighet til å tolke innholdet.

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Ragnhild Lindseth Haugeid, ragnhildlh@gmail.com, tlf: 90700339

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Agder / Fakultet for humaniora og pedagogikk / Institutt for pedagogikk

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Lisbeth Ljosdal Skreland, lisbeth.l.skreland@uia.no, tlf: 90875754

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Pedagogiske ledere som jobber i forskjellige typer barnehager. En liten (1-2 avdelinger), en medium (3-4 avdelinger) og en stor barnehage(5+avdelinger).

Rekruttering eller trekking av utvalget

Rekrutteringen vi skje innenfor eget nettverk. Jeg har selv jobbet noen år i barnehage og har flere tidligere kollegare jeg ønsker å intervju, eller som kan peke meg i retning av andre. Jeg vil også i noen tilfeller ta kontakt med barnehager jeg ikke har kjennskap til for at jeg skal få dekket alle størrelsene jeg ønsker. **Alder**

18 - 67

Inngår det voksne (18 år +) i utvalget som ikke kan samtykke selv?

Nei

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- E-postadresse, IP-adresse eller annen
- nettidentifikator Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av

opplysningene? Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Utvalg 2

Beskriv utvalget

Barn som går i barnehagen til de forskjellige informantene i utvalg 1

Rekruttering eller trekking av utvalget

For å få sikre muligheten til gode svar vil jeg be pedagogen på avdelingen finne barn til prosjektet. Kriteriene er at det er barn i alderen 4-5 år som har god kjennskap til barnehagen og som liker å snakke. **Alder**

4 - 5

Inngår det voksne (18 år +) i utvalget som ikke kan samtykke selv?

Nei

Personopplysninger for utvalg 2

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Fødselsdato
- Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 2?

Gruppeintervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Hvem samtykker for barn under 16 år?

Foreldre/foresatte

Informasjon for utvalg 2

Informerer du utvalget om behandlingen av

opplysningene? Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Manuelt (papir)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Samtykke kan trekkes gjennom en muntlig eller skriftlig beskjed til meg. Det skal være enkelt for informanten å trekke seg, foreksempel gjennom en sms eller epost. Jeg oppgir i informasjonsskrivet at informantene når som helst kan trekke seg, uten noen negative konsekvenser.

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet opplysninger om seg selv?

Dersom informantene ønsker innsyn i egne opplysninger eller en kopi av opplysningene jeg har, kan de ta kontakt med meg gjennom epost. Dersom informanten føler det er enklere å ta kontakt via andre kommunikasjonsformer, vil dette også godtas. Dersom informantene finner feil i opplysningene eller mener det finnes mangler, vil dette kunne korrigeres ved at de gir en tilbakemelding på dette. Dersom de ønsker å trekke seg etter å ha fått innsyn i opplysningene, slettes disse uten at dette vi ha noe konsekvenser for informanten.

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles opplysningene?

- Mobile enheter tilhørende
- behandlingsansvarlig institusjon

Maskinvare tilhørende behandlingsansvarlig

institusjon **Hvem behandler/har tilgang til**

opplysningene?

- Student
  - (studentprosjekt)
- Prosjektansvarlig

Tilgjengeliggjøres opplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Opplysningene anonymiseres fortløpende
- Adgangsbegrensning

Varighet

Prosjektperiode

01.12.2020 - 13.08.2021

Skal data med personopplysninger oppbevares utover prosjektperioden?

Nei, data vil bli oppbevart uten personopplysninger (anonymisering)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

- Koblingsnøkkelen slettes
- Personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives
- eller grovkategoriseres Lyd- eller bildeopptak slettes

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger
